

СПОРТ

«Къаман кросс - 2026» яха адарах
Ерригача Россе болам хилар вай
мехка

16

ДЕШАР - СЕРДАЛО
Магасе «Ишкол 21»
налараш йийлла ди
хургда

15

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ПАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№37 (12764)
Арда
бутт,
1 ди, 2026 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
майтсела бетта 1-ча дийнахьа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хъарак»
яха орден
еннай

КХЕРАМЗЛЕ

ПалгІайчен Кулгалхочо
республикан АТК,
хъем боацача штаба
кхетаче цхьана
дІайихъар

2

ЦХЪАН НОВКЪА

Юкъера бувзам
чІоагІбарах дийцар
мехкарча сага
бокъонех волча викала,
ЦУРа кулгалхочо

4

ШАХЪАРА ВАХАР

Наьсарерча Советски
оалача урамера хин
турбаш хувцаш боахк
тахан

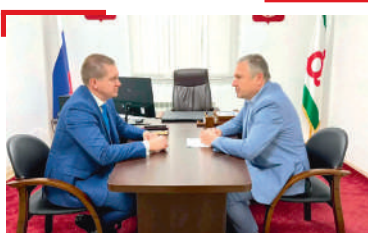
6

КУЛЬТУРА

ПалгІайчен ИЗО
Паччахьалкхен
музее Мержой Ленай
лаьрххІа гойтам
дІабихъар

11

КЪАМИЙ БАРТ

ПалгІайчен лаьтта
дІахьоргъа мехкашта
юкъера гІазкхий
культуран фестиваль

12

@gserdalo

vk.com/gserdalo

Дзен сердало

www.serdalo.ru

Мехка цхьоагІо

Россе кердача моттигий бахархой машарца,
цхьоагІонца баха даькъалабийцар вай Мехкадас

3

Сийдола МОТТИГ

СВО Къаьге
хъаеллаш,
лоархІаьме кхетаче
хилар Магасе

5

ГалгIайче Россел хьалха я, кьаман проекташ кхоачашъяр хьаййча

ГIазданаькъан Ахьмад

ГIалгIайче хьалха я, кьаман проекташ кхоачашъяра даькъ тIа. Республикан Iаьдало дIа-юха йийкъай 98% контракташ, хIаьта карара шу дIадоладелча денз, кассе гIолла чакхъялар 77% я. Федеральни Минфина яхачох, моттигера бюджет кхоачашъяр Россее юкъяра долчун юхе лакхагIа да бархI кьаман проектах ялх проект кхоачашъеча.

ДикагIа толамаш гойташ я ГалгIайче вахара даькъ тIа, экономике, шахъара хьалаш хьакхоллача - «Дезал», «ДIаьха, дика вахар», «Кагирхой, бераш», «Экологи», «Вахара хьалаш хьакхоллар», иштта «Пайдане яхьаш, экономика» яхача паччахьалкхен программашта чудоагIаш.

«Республикан Паччахьалкхенна тIадиллар, карара шу чакхдалале тIаййца декхараш кхоачашдар, уж балхаш чакхдахар. ХIара болх тIахьожам лоаттабеш дIахьош ба, ший ханнахьа баь баргболаш. Карарча шера, кьаман проектахта чудоагIаш, ишколаш, вахара гIишлош хьалъеш я; наькъаш, иштта юкъярлон доазонаш тоадеш, коммунальни боахама даькъ тIара хувцамаш деш латт», - аьлар ший телеграм-оагIон тIа ГалгIайчен кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Iаьлас.

Республикан Кулгалхочо белгалдир, ерригача кьаман проектахта кертте латтар Россее Президент Путин Владимир хилар. Цунца дувзаденна Iаьдала доакшошта боккха бехтокхам тIалатт - программаш кхоачашъяр, уж даьд алийта деш балхаш дац, уж да, хIара вахархочунна хоалуш а хила еза дикал йола а хувцамаш.

ГIалгIайчен Кулгалхочо республикан АТК, хьем боацача штаба кхетаче цхьана дIайихъар

Баркинхой Мурад

ГIалгIайчен кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Iаьлас, мехка терроризма духьаларча кхела, хьем боацача штаба кхетаче цхьана дIайихъар. Цига дийца керттера дошдар, республикан боарам тIа терроризма духьале ю моттигашта юкъяра хоамий бувзам лелабар.

«Сердало» газетага ма алара, цу кхетачене дакъа лоацаш бар бокъонаш лораяра болхлой, низа доакъой кулгалхой, иштта паччахьалкхен Iаьдала, доал деча даькъ тIара викалаш. Республикан Кулгалхочо белгалдир, цу гIулакха бехтокхаме мел йолча моттигаша даим терко лоаттае езаш из хаттар хилар. Тахан латтача чоалханеча хьалашка, моллагIа этта хьал

сиха теркалдеш; лоархIаме гIишлош лораш, цох бола хоам сиха дIа-юха боаржабеш, наьха кхерамзле лораш хила веза.

Кхетаче дIахьош техкар йолаш йола хоамий оагIонаш, уж чIоагIе еза моттигаш белгалйир, дIахо цу даькъ тIа айхха бувзам лелабе лаьрхIар. Къаьстта терко тIаьхийтар нах дукха хулаш йолча моттигашта, иштта лоархIаме гIишлош

лораяра.

Кхетачен чаккхе еш, чIоагIдир белгалдаь хаттараш, уж чудоагIача боахамаша кхоачашдеш хила дезилга. Протокола юкьедоагIа кхераме хьалдий хьожаш хилар, боахамашта юкъяра бувзам кердабаккхар, ерригача ГалгIайчен доазон тIа кхерамзлен хьал лорадеш болх юкьебаккхар могадир.

ГIалгIай кьаман исторех кино доаккхаш, болх ба мехка дIаболабаь

Ужахьанаькъан Хьамзат

ГIалгIай кьаман исторех, Iадатех документальни кино доаккхаш болх ба мехка дIахьош. Из доаккхача тоабаца республике кхачача «Къамий цхьанкхетар: Iадаташи лоархIамедараш» яхача проекта хьалха латтача Лянге Маргаритайца кхетаче дIайихъар Паччахьалкхенна

кулгал деча Сластенин Владимира. Иштта цу кхетаче дакъа лоацаш вар кьаман политиках, чухьарча бувзамах йолча Министерствон кулгалхо Мизенаькъан Руслан.

«Къамий цхьанкхетар: Iадаташи лоархIамедараш» яхача документальни оагIонна чудоагIаш хургда из кино. «Къаман белгалло» яхача федеральни

оагIонца доаржадергда из этнологех, антропологех РАН, РАН Российски исторех йолча Институту хьаллоацаш. Кино дакхара болх мехка дIахьоргбатов бетта 27-ча денгара ардара бетта 2-ча денга кхаччалца. Вай кьаман истори, таханара вахар Iадаташка, культуран тIехьаленга, бахархошка гIолла массанена дIагойта гIерт проекта автораш. Кинон юкье хург-

да республикан паччахьалкхен белгалонех, кьаман меттах, кьаман тIема исторех, Iадаташсарча кулгаговзалах, кьаман спорта оагIонех, говр хахкарца, вай даьй гIалаех, иштта кхьдолча, истореца лоархIамечарех долча хIамаех. Къаьстта терко ергья бахархошта - цхьацца хIама хьадечарна, агропромышленни оагIонца къахьегарашта», - дийцар «Сердалога» мехкарча Паччахьалкхено.

Иштта Россее кердача моттигий хIама тоадара тIехьа вай республико дакъа лацар а юкьехьоргда цу кинона. 2023-ча шера денз, Запорожски об-ласта Токмакски кхаленна гIо лоаттадеш, бахархошта шоай гIулакхаш меттадоаладе новкъостал деш я республика. Цу гIулакхо къаьстта дика хьагойт боккхача мехка миIингашкара нах цхьанкхеташ, вIаший оагIув хьаллоацаш хилар.

Сластенин Владимира цу кхетаче белгалдир, моттигера Кабмин цу оагIонсарча бувзама кийча йолга. Кинематографистий болх вай мехка боагIача боараме дIагIоргболаш мел эшача хIаманга хьожаш, гIо деш хургба республике.

Россе кердача моттигий бахархой машарца, цхьоагІонца баха даькъалабийцар вай Мехкадас

Оздой Іийса

Селхан, тов бетта 30-ча дийнахъа, Донецки, Лугански областаш, иштта Запорожски, Херсонски областаш Россена юкье йола диъ шу дизар дездеш да вай. Исторически оагІонца бакъдолчун нийсхо хъаоттаеш баккха лоархІаме гІа ба ала деза цох. Исторически Даьхенах юха хьакхийтар керда ювца моттигаш, дІахо болх дІахьош кхоачашде дезараш белгалдир боккча мехко – Россе.

Вай мехкадас Келаматанакъан Махьмуд-Іаьлас белгалдир, Даьхен кердача истореца уж моттигаш юха Россех хьакхетар лоархІаме, доккха долга, из деррига а Паччахьалкхен Президент волча Путин Владимир чІоагІонца долга. Республикан кулгалхочо теркалдечох, исторически дагалоаттама хІама гІулакхашца хьаллоацаш, лорадеш хила деза.

Ишттача балха лоархІаме масал да тахан ГІалгІай республико Запорожски областа гІулакхаш меттадоаладара юкье дакъа лоацаш хилар. Токмакски кхаленна терко лоаттаеш, кхоачамбоацараш, еха моттигаш меттайоалаеш, бахархой оагІув хьаллоацаш, новкъостал деш ба тахан республике.

Вай Мехкадас теркалдечох, вІаший бувзам, цхьоагІо йолаш хила деза вай дерригаш. Керда-

ча моттигий, иштта Россе беррига бахархой машарца, бартаца, кхоанен хІама боагІаца боараме лорадарца баха даькъалабийцар вай мехкадас Келаматанакъан Махьмуд-Іаьлас.

Магасерча Барта доазон тІа дІахьош долча балхашка хьожаш хилар вай Мехкада

Баркинхой Мурад

Магасерча Барта доазон тІа дІаболабаь боккха болх мишта дІабодаш ба хьожаш хилар вай мехкада Келаматанакъан Махьмуд-Іаьла. Барта гІала гонахъара моттиг 13 шера яьсса уллаш яр, хІаьта бахархошта чІоагІа ловра цига дезалца арабаьнна ха дІаяхъа, салаІа йиш йола моттиг хьаеллар. Бакъда Гуцаранакъан Микаилаца къамаьл дича, деррига хувцаделар – «САФМАР» компане тоабо дІатІаийцар цу доазон тІа таханарча ханага хьежжа хургІола моттиг хьаеллар. Цох лаьца язду тахан ший Телеграм-оагІон тІа вай мехкадас.

«ГІишлон балхаш, тІателла, дІахьош латт тахан, бакъда дІахо кхоачашде дезараш а дукха да. Юхьанца дийца-чох 2024-ча шера проекта болх чакхбаьнна хила безаш бар, амма болх дІаболабича проектни декхарашца кьоастаде дезараш дукха хилар, къаьстта лаьттан кІалхарча балхашца. Деррига цІаькха дистачул тІехьагІа, 86 ког-бІоагІа оттабе безаш хилар кІийле чІоагІеьш. Болх дІахьош йола ха йІаьхагІа яле а, хьалъяь гІишло боагІаца боараме деррига хІама лорадаь, диста хургъа. Тахан болхлошта хьалхашка латта декхар да ардара бутт хьатІакхачале кораш дІаоттадар, хьалхашкара мот-

тиг дІакъовлар, цул тІехьагІа чура балхаш дІадоладе йиш хургъа. Къаьстта терко еш хьежаьб хица, токаца, цІерцарча кхерамзленца дувзаденаарашка, кхуркхолгий хьалага. 5,5 эзар кв.метрага кхоачаш хургдолча лаьттан кІалхарча доазон тІа кинозалаш, боулинг, берашта лаьрхІа 800 кв.метрага кхоачаш салаІа, ловза моттиг, VR-клуб, фитнес-залаш, иштта коммерчески доазонаш хургда. Эскалатораш, гонахъе дика го йиш йола лифт хургъа цига. ДерІа могашал эшаннарашта терко еш дІабихъаьб болх. Дукха туристаш, бахархой тІалатташ моттиг хургъа цох. Цхьа кІеззига гобаккхар доацаш, хьавена укхаза бІарчча ди дІадахъа аьттув хила безасага – шахъара моттигашка

хьажа, делкъар де, дезалца догІаббалца паргІатта салаІа», - аьлар вай мехкадас Келаматанакъан Махьмуд-Іаьлас.

Шахъара Барта доазон тІа болх беш кхуркхолгаш хургда, таханарча ханага хьежжа йола гобаккха, волавала аллеяш, иштта дукха гаьнаш, зизаш. Вай Мехкадас гІадилад; цига йогІаш йола гаьнаш къаьстта терко еш харжа, аьнна. Магаса юкьера моттиг мел хувцаьнна хургъа наха кхетадергдолаш; лакхера, лаьттан кІалхара моттигаш йовзийташ баннераш хьалтохаргъа цу доазон тІа.

Бахархошта дІахьош латтача балхах дувца лаьрхІа ба мехка. 2027-ча шера тушола бетта 30-ча дийнахъа чакхбаккха лерхІ беррига болх. Вай республикан 35 шу дизара хета-

даь хоза, беркате совгІат хургда цох. Кагирхой, бІарчча дезалаш дега ма хетта салаІа гуллуш йола моттиг хургъа цох, кьахьийга баьлча.

Мецената Гуцаранакъан Микаила доккха баркал кхайкадеш ва мехкада Келаматанакъан Махьмуд-Іаьла цу проектах. ГІалгІайчен хІама тоадара тІехъа доккха дакъа дІалаьца саг ва из тахан. Вайна массанена ма харра, лоаман моттигашкара вай даьй гІалаш меттаоттаеш бола болх дІатІаийцаьб цо шийна, иштта кагирхошта лаьрхІа мах бала ца беза ГІТ-дешара моттиг хьайийлай, кхьйола моттигаш тоаяьй мехка. Вай республикан таханара вахар, кхоанен хІама тоадеш бола мах баь, хам баь варгвоаца болх ба из!

Росархива кулгалхочо белгалдир вай Мехкадас архива балха юкьедедна дакъа

Ужахьанакъан Хьамзат

Федеральни архивни агентствонна керте латтача Артизов Андрея баркал аьлар ГІалгІайчен кулгалхочунна Келаматанакъан Махьмуд-Іаьланна, цо республикан архивни гулакх дегІадоаладеча шийгара доккха дакъа юкьедедхъа хиларах. Цох дийцар республикан Госархива кулгалхочо, исторически Илмай кандидата Ховтанакъан Руслана. Мехка Кулгалхочо тІадилла декхар кхоачашдеш, из хилар Омске дІахьош хиннача Росархива Совета кхетаче дакъа лоацаш.

«Сердало» газетага ГІалгІайчен Паччахьалкхено ма аллара, лоархІаме дарцига Ховтанакъан Руслана, Артизов Андрея хинна къамаьл.

Росархива кулгалхочо баркал кхайкадир республикан кулгалхочунна, шин федеральни куран – Кьулбехьен, Даькьастен Илма-методически архива совет цхьана вІашагІтеха, цо дика дІаяхъарах. Из хилар ГІалгІайчен доазон тІа, цига гулбелар дукха викалаш, доакъашхой.

Кхетаче дІахьош архива болхлоша дийцар керттера хаттараш, цу юкье таьрахьий хьал а долаш, исторически тІехъале лораярах, архива урхаллен болх тоабарах.

ЦУРе тІалатта хаттараш укх кІира 19% айделар

ГІазданаькъан Ахьмад

ДІадахача кІира мехкарча ЦУРе бахархошкара 117 хаттар кхаьчар. Цул хьалхарча кІиран хьал теркалдича, 19% дукхагІа хул уж.

Тахан ЦУРера «Сердало» газетага бенача хоамах, дукхагІа дола хаттараш ЖКХ дувзадена да-75 хаттар (юкьерча боарамга диллача 64%). ШоллагІча моттиге отт токаца дувзаденаараш – 20 хаттар (17%).

Наьсарерча бахархошкара кхаьчад дукхагІадаараш – 67, юкьарча боарамга диллача 57%.

Бахархошкара кхаьча хІара хоам ше-ший оагІонцарча министерствон болхлошка дІакхачийтаьб, ма дарра деррига тохаргдолаш.

Тема аренашка
лелача вай
бІухошта,
хІамаш
яхьийтар ИнгГУ

ГІазданаькъан Ахьмад

Тема аренашка латгача
вай бѹхой оагѹв хьалло-
ацаш, царна эшар, дезар
фуд тохкаш ба мехка.
Цу гѹлакха юкье дакъа
лаца ловш хилар мехкар-
ча паччахьалхен уни-
верситета болхлой, сту-
денташ. Ерригача Россѣ
боаржабаь бола «Дер-
рига а Котало бахьян!»
яха болом хьаллоацаш,
Къаман фронта оагѹнча
бѹхошта эшаш йола
хѹамаш дѹаелар универ-
ситета. Белгалде деза,
еррига хѹамаш тема
аренашка леларашча
бувзама болаш, царна эг-
ра чѹагѹагѹа эшар фуд
техка вѹашагѹтеха йолга.

«Сердалога» мехкар-
ча Къаман фронтѣра бѣна-
ча хоамах, бѣухошта хѣара
дийнахъ эшаш йола, тех-
нически оагѣонцара, тѣма
арѣнашка моастагѣаша зув-
ргѣоцаш еза хѣамаш я цу
юкѣ.

Кхача кийчбе, бIохабала эшаш йола ялх пешк-буржуйка, 4 бензинаца ра генератор, дахча теда б6 бензинацара херх, тIема аренашка зувргбоацаш эша 22 цхарал, хий цIенду 45 филтър, сангарашка боагабу 280 кIерам, иштта кхыйола хIамаш я бIухошта кийчъяр-раш. Университета хьехар хой, студентий кяхъегамца, дог лазаш хиларца гульъя еррига хIамаш. Укх деношка Iохьоргья уж тIема аренашка латтача вай бIухошта.

Белгалде деза, иштта оагIуь хьаллацар, дезар фуд тохкаш хилар мах баь варг-воацаш доккха долга. ЦIагIа шоаш дагабоакхаш, шоех док лазаш, гIо де кийча болга ховш хила беза хала денош тохкаш латта бIухой. Массахана царна терко еш, бувзаме долаш хила деза бай.

Юкъера бувзам чоагІбарах дийцар мехкарча
сага бокъонех волча викала, ЦУРа кулгалхочо

Баркинхой Мурад

теркалдарах.

Сага бокъонех вола викал
Щечой Ибраhим, ЦУРа кул-
галхо Банхайнаъкъан Берс
кхетаче дIахьош хилар. Цар
дийцар бахархой бокъонаш
лораяра тIехъа е езача тер-
конах. Бахархошца массаха-
на бувзаме хилар, цар бокъ-
онаш лораяра тIехъа къа-
хъегар лоархIаме долга бел-
галдир хъакимаша. Къаь-
стта терко еш дийцар нахага-
ра тIалатташ дола хаттараш,
лоткъамаш боаргIача боараме

«Мехкарча ЦУРа, республи-
керча сага бокъонех волча ви-
кала влaший бувзаме болаш
длабахъа безаш болх ба из.
Хкетаче длахъош хиннача х-
кимаша къоастидр, вахара
оаглонашка е ЦУРе гюлла нахъа
бокъонаш лора ца еш хилар гу-
чадоале, из гулакх цу сахъа-
те сага бокъонех волча викал-
га длакхоачийтаргдолаш. Иштта
длахъоча боалхо дикагla довзий-
таргда цу оаглонцара кхоачам-
боацараш», - дийцар «Сердало».

МагІалбика кхале; ЖКХ, предпринимателий
балхах дувцаш; кхетаче хилар

Оздой Иийса

МагIалбика кхале дIахьoш
хиннача кхетаче дийцар
коммунальни даькъ тIара,
къайлагIа мах беш йола мот-
тигаш хилара дешаш. Кулгал-
хочун гIончаша, доакъой кул-
галхоша къоастадир хица дув-
заденна хьал, коммуналь-
ни хьалаш лoаттадарах йoал
гулъяр, иштта къайлагIа мах
беш йола моттигаш гучая-

харах дола дешаш. Керттера
1аьдала декхар да коммерци
лелаеча даькъ т1а цхьоар1о яр,
из болх нийсача новкъа бак-
кхар.

«Дийдича хаттарашта юкѣ дар Маг'албика доал деча кхален даькъ т'а хьакхоачаш дола хий малаг'ича боараме да хьожаш т'ахьожам лоаттабар. Белгалдир хицара хьал тоаде дезилга. Къаьстга йола терко

Тялхайтар кыйлагла мах беш йола моттигаш гучаяхара. Цу дакъ тла дахьош бола болх дика ба, аьнна, хьоахадир. Кхетачене хьежар коммунальни декхар гулдара гулакхага. Дахьош болча балхага хьежжа доацаш, декхар тладиллар из болх кхы а чоарларла лелабара. Бахархошца бувзам лелабеш, лоаттадеча коммунальни хьалех мах гулбе беза, аьлар, - яхаш дийцар «Сердало» газе-

тага МағІалбика кхален администраце зарбан болх лелабераша.

Кхетаче чакхйоалаш кхален кулгалхоша белгалдир кертте-ра декхараш, уж кастлуш кхо-ачашде деза. Администраце до-акъой кулгалхошта, ха а хоада-еш, хьалхашка декхараш от-тадир. Цига тIаийца уж кхо-ачашдаьрбий хьожащ, болх дIахьордби аргIанара кхетаче тIакхаччалца.

Мехкарча казанчий болх бовзаш хилар Іаьлий-Юртара дешархой

Ужахъанакъан Хъамзат

Мехкара рузкѡан оагѡнцара
болх мишта дѡхѡш ба хѡ-
жаш хилар Іаѡлий-Юртарча
ишколера дешархой. Респу-
бликерча казначействон Фе-
деральни оагѡн моттиге
Юлла экскурси дѡхѡш бар
уж.

«Балха та хялхарбараш»
яхача федеральни проектага
Гюлла, «Хялхарбарий болам»
яхача оагӀоно дахьош болх
бар из. Федеральни казанчий
оагӀон кьахьегамхоша бераш-
ка дахьекхар хӀара дийнахьар-
та шоай болх мишта дӀабодаш
ба. Цу оагӀонцара болх бе ловш

болча наха ха дезараш белгал-
дир цига. Дешархой дукха хат-
тараш дар цу гулакхаца дув-
задenna. Белгалде деза, иштта
йолча кхетаченаша кьонаба-
рашта юкье дикка пайда боар-
жабелга, кьаьстта цу оагюнца
кьахьего ловш барашта эшаш
да из. «Сердалога» из хоам бера
Назарен кхален администра-
цера.

Мехкарча казанчий Федеральни оаглонца кяхъегачарна доккха баркал аьлар экскурси длахьош хиннараша, иштта безаме тлаэцарах. Кхоанарча вахаре шоашта накъабаргбола никъ хъалаца ловча дешархошта дикка пайда беш, духха хлама довзийташ кхетаче хилар цох.

Сийдола моттиг

СВО Къаьге хъаеллаш, лоархIаме кхетаче хилар Магасе

ГIазданаькъан Ахьмад

СВО Къаьге хъаеллара хета-
яь лоархIаме кхетаче дIаяхъа
гулбелар Магасе. Тахан Дь-
хен гIулакха арабаьнна; тIема
аренашка латтарий денал,
майрал, яхъ хилар белгал-
деш; гIулакх да из. ГIалгIай
мехкара бIухой; шоай декха-
раш бехктокхаме, боагIача
боараме кхоачашде хьожаш;
хъабоагIаш ба хьалхарча дий-
нахъа денз. Цар сийленна хе-
таяь яр челханара Къаьге. Цу
лоархIамеча кхетаче дакъа
лоацаш бар мехка кулгалхой,
юкъярлон, ветераний оагIон
доакъашхой, студенташ, де-
шархой, дийша нах, иштта
тIема операце доакъашхой де-
залаш, гаргара нах. Гулбен-
нараша белгалдир, Магасе из
Къаьге хъаеллар тIема аре-
нашка деналца дIабайзача
вай къаман яхъ йолча кьон-
гий оагIув хьаллацар, царца
лерхIам хилар долга.

«Кхетаче дукха кагирхой гул-
беннабар – кьона эскархой, ка-
деташ, дешархой, студенташ. Из
къаьстта лоархIаме дар цу мот-
тиге. Иштта йола моттигаш хъа-
еллар турпалий цIераш йовзий-
тара тIехъа лоархIаме хиларал
совгIа, ураотташ латтача кьона-
нача тIехьенна шоай Дьхен
истори ма дарра довзийта, цун
гIулакхе латтараш малагIа ха-
лонех чакхбаьннаб дIахайта эш.
ТIема аренашка кьонгаш бай-
нарашта къаьстта хала, дега
Юткъам беш хул иштта йола
моттигаш. Дагалоаттама кхе-
таченашка санна, массахана
царна уллув, цар оагIув хьаллоа-
цаш, низ дIа ма кхоачча новкъо-
стал де хьожаш, хила деза вай.
ТIема аренашка цIа ца боагIаш
бисарий цIераш къаман исто-
ре массахана яхаргъя! Тахан
тIема операце моттигашка дек-

хараш кхоачашдеш латтараш
могаш, маьрша болаш шоай де-
залех кхеталба! Магас-Шахъара
вахаре лоархIаме моттиг хургъя
СВО Къаьгех. Дешархой, ветера-
наш, шоай берашца дай, ноаной
тIалаттаргба укхаза. Дагалоат-
тама деношка доацаш, массаха-
на «дийна» хила еза ер моттиг.
Нах тIалаттаргболаш, бIухой
цIераш ешаш, уж биц ца беш
хургболаш», - аьлар вай мехка-
дас Келаматанаькъан Махьмуд-
Iаьлас. СВО Къаьге таханарча
бIухой тIема никъ баьшераш
даьлча а бовзаш хургболаш да-
галоаттама улгаш оттадир. Кхо-
ана кхувргйолча тIехьенна,
Дьхен хIама лораде ураэттача
къаман майрача кьонгий исто-
ри довзийташ бола болх ба ала
деза цох. Дьхен гIулакха ара-
баьннараш мехкахоша, респу-
блике кхаьчача хъаьшаша дага-
лоацаш моттиг хургъя цох. Ма-
гаса 3-ча зIамигача кхален 170
метрага кхоачаш, Горчхананаь-
къан I. цIерах болча урамга-
ра Коталон Парка ЮтIаотталца
долча доаэонах культуран, Дь-

хенцарча лерхIама, цунцар-
ча безама моттиг хилар. Бел-
галде деза, из болх Росссе Пре-
зидента Путин Владимира
чIоагIонца йоаржаяьча вахарер-
ча гIулакхех йолча къаман про-
екта «Шахъарера моттигаш то-
аярах йолча» федеральни про-
ектага гIолла дIабихьалга. ГIаш
леларашта дехьабовла кьоаста-
даь доазув да цига, иштта та-
ханарча ханага хьежжа дола
гIандаш оттадеш, сийрда, хоза
лампаш йохкаш, нувхашта
лаьрхIа яьшкаш оттаяь, дерри-
га доазув баьццардерзадеш къа-
хьийгад гIишлонхоша. Кертте-
ра моттиг дIалоацаш да цу бер-
ригача балхаца лакха моартол,
йоккха белгало йолаш тоадаь
мемориальни доазув. 2025-ча
шера Магасе хъайийллча, Мо-
скверча Александровски беша-
ра массаза йоагача цIерцара ала
боага, Волгоградерча цIихезача
Коталон Миха га ягIача Коталон
Парка хIама дIахохьош, хьал-
лоацаш болх ба ала деза таха-
нарчох. Деррига а ший тайпа-
ра хеталуш моттиг я ер! Мага-

се СВО Къаьге хъаеллар Росссе
къамаш цхьанкхетара Шерца
нийсделар... Боккхача мехка
тайп-тайпарча къамех бола
кьонгаш ба тахан, тIема аре-
нашка вIаший тIаотташ, Дь-
хен гIулакхе латтараш. Тхьов-
рача шерашка, геттара хала
денош латтача хана денз, Росссе
хьадахъа Iадат да ала деза цох
тахан. Дьхен гIулакха ураоттар
яхар атта боаккхалуш гIа бац!
ГIалгIайчен керттерча шахъаре
СВО Къаьге хъаеллар цу наьха
гIулакх диццадар, цар оагIув
хьаллаца ловш хилар да. Кхоа-
нарча тIехьенна, дийна а долаш,
дIадовзийта деза шоай къаман
доккха истори. Дукха кьонаба-
раш тIалатташ моттиг хила еза
цох. ТIехъа тIабоагIарашта таха-
нара вай къаман кьонгаш мел
яхъ, денал, майрал йолаш хин-
наб дIахайташ хургда из гIулакх.
Республикан исторе цIаккха а
дIайовргйоацаш дIаязъяь лат-
таш я цу наьха цIераш, цар тур-
пала гIулакх диццергдац, лард
хинна, къаман кьонабараша
масал эцаш дахаргда из!

СВО ветерана ший вахар дIаходахъа гIо деш ба мехка

Оздой Иийса

ТIема аренашкара ког
боацаш цIавена Инар-
къанаькъан Заьлмаха
волча баха хилар «Дь-
хен лорабой» яхача
ганза мехкарча филиа-
ла болхлой. ЗаIапхочун
цIенга хьежар комис-
си, вахарера гIулакхаш
кхоачашде аттагIа,
паргIатагIа хургдолаш
малагIа хувцамаш де
деза техкар цар.

«НаIара санагIашта бу-
стамаш доахаш, кхычахъа
де деза хувцамаш белгал-
деш, болх дIабихьар цар
заIапхочун цIагIа. ДегIа
маьженаш лерттIа болх
беш цахиларах, тIема до-
акъашхочун вахара хьал
ма хулла аттачахъа даккха
хьожаргба филиала болх-
лой», - йоах «Сердалога»
цигара бенача хоамо.

НаIара санагIаш дикка
дIашердеш, кIалхара
кIийле шайрьеш, дIа-
хъа лела новкъарле ераш
юстардоахаш, кулг-
юхъ дулаш, йолча мот-
тиге кхыдола, чIоагIагIа
дола гIирсаш оттадеш,
иштта кхыдола хувца-
маш деш, болх дIахьоргба
заIапхочун цIагIа.

ЗаIапхочунна лаьрхIа
йола хIамаш оттаергъя
хIара цIагIа, «Хьаькъа-
ле цIа» яхача гIирсашка
гIолла кхоачашде аьттув
хургба цхьадола гIулакхаш.

Селий мехка дIайихъача семинаре, дакъа лоацаш хилар вай мехкара Дьхен хIама лорадераш

Баркинхой Мурад

«Хъа Турпал» яха Еррига-
ча Росссе проект я Махачкале
укх деношка йоаржаеш. ТIема
операцена юкъе дакъа лоа-
цаш хинна Бохтаранаькъан
Батыр, Чопанаькъан Мухьмад
ба цига баха. «Дьхен лора-
бой» яхача ганзо «Кагирхойи
бераши» яхача къаман про-
ектага гIолла дIахьош болх ба
из. «Сердалога» из хоам кхаь-
чар ганза моттигерча филиа-
лера.

«Кьонача тIехьен Дьхенца-
ра безам, лерхIам чIоагIабара
тIехъа боаржабеш болх бар из.
ТIема моттигашка дакъа лоа-
цаш хинна 100 совгIа вете-

ран вар цига гулвенна. Росссе
мехкашка йоаржае езаца Де-
нала урокий сценареш оттаеш
къахьегаргда цар. Диъ дийна-
хъа хургйолча семинаре Дь-
хенцарча гIулакхах, кьонача
тIехьенна нийса кхетам бала-
рах, турпала гIулакхех, иштта
кхыдарех долча оагIонашца
болх дIахьош, программа
вIашагIйоллаш хургба уж», -
дийцар тха газетага.

Семинара керттера дек-
хар ший Дьхен лораярца, цун
гIулакха ураоттарца дувза-
денна да. ТIема аренашкара
цIабаьхкача ветераний тахан
дукха да кьонача тIехьенга
дувца. Кьонабарий хьехамчаш,
хьалхалаттараш болаш, къахье-
га дезаш ба уж.

Гаьдала болхлочунна кхаь баларах, кхыгча мехкара бахархой суде кхаьчаб

Оздой Иийса

Кхаь бенна Гаьдала болхло шоаш яхачунна хьатIаваоалаве гIийртача кхыча мехкарча шин сага суд ергья. РоссЕ СК Наьсарерча оагIон болхлоша техкад из деррига. РФ УК 3-ча даькьа 30-ча ст., 2-ча даькьа 291-ча ст. бехтокхаме озаргба уж нах, доккхача ахчанца кхаь бала гIортарах.

«Тохкама оагIон болхлоша тахан белгалдечох, 2021-ча шера цу наха полице болхлочунга 150 эзар сом ахча деннад, РФ доазон тIа ха кьоастаяь доацаш баха йиш хургйолаш. Бакьда из гIулакх царна ма хетта дIачакхдаьннадац, хIана аьлча полице болхлочун кара хиннадац из вIаштIехьдаккхар. Тохкама болх дIахьош кьахьийга, судага дIаденнад цар гIулакх», - дийцар «Сердалога» мехкарча тохкама комитете.

Тухан суде кьоастадеш латт МВД миграцеца дувзаденнарашца хьалхагIа болх беш хиннача сага гIулакх. Полице болх беш хиннача сага тIатетташ массехк зулам да, кхаь эцар (РФ УК 3-ча даькьа 290 ст.), тийшаболх кхостабар (РФ УК 3-ча даькьа 159 ст.) юкье долаш.

Наьсарерча Советски оалача урамера хин турбаш хувцаш боажк тахан

Ужахьанаькьан Хьамзат

Къаьнара, шоаш дуаргдар дияьнна хин турбаш хувцаш, болх ба Наьсаре дIахьош. Аьлтий-Юртарча Советски оалача ураме кьахьегаш боажк тахан болхлой. Шахьара администратце, хин оагIонцарча ЦаI волча оператора цхьана дIахьош болх ба из. 600 метра-га кхоачаш турбаш я цу моттиге хувца езараш.

Каст-каста хин турбаш лелаш, хатараш хулар цу моттиге хIанзолца, из бахьан долаш

дукха нах хий доацаш бусар. Шахьара да Оздой Руслан ше ваха, болхлошца кьамаьл деш хилар. Къаьстта терко еш ба болх лакхача боараме, цхьаккха кхоачамбоацар доацаш чакхбаккхара. «Сердалога» из хоам кхаьчар Наьсарен кхален администратцера.

Из болх, дикка кьахьегаш, дIахьоргба шахьаре. Эггара тишагIа йола моттигаш гучайоахаш, хин турбаш хувцаш, болх дIахьоргба цига. Хий лоттадарцара хатараш лаьгIдара тIехьа чIоагIа лоархIаме да из.

МагIалбика кхален СоагIапчара вахара хьал тоадеш латт

ГIазданаькьан Ахьмад

ГIалгIайчен МагIалбика СоагIапчара вахара хьал тоадеш латт. Цига дика дIахьош ба юкьарча моттигашкара болх. Доал деча даькь тIарча болхлоша массехк оагIорахьа дIахьу доазонаш тоадара болх; никь тоабаргара дIаболабенна урамашка санитарни лостам барга кхаччалца.

«Карарча хана тоадара балхаш дIахьош да Мехкахбахара 70 шу, Медови, Iоахарганаькьан, ДжабагIанаькьан яхача урамашка, бахархошта дика ва-

хара хьалаш хьакхоллаш. Цул совгIа, Гарданаькьан урамах наькьа такилг Iодиллад 250 метр дIаьха, цо аттача доаккх гIашлой наькьа хьал. Цу балха чудоагIаш, 40 бус йоага лампа IоагIай, из бахьан долаш урамашка сийрда я, бийсан кхераме а яц», - аьлар «Сердало» газетага МагIалбика кхален администратце зарбан болх лелабараша.

Цу даькь тIа иштта лостам беш хиларо таро лу моттигерча наьха кхерамзлен Iалашо е, бахархой вахар кхераме доацаш хилийта, иштта вахара-экономически оагIорахьара юрт дерIаахара новкьостал ду.

ЦIера духьаларча кийчон болх дIахьош хилар МЧС, Наьсарерча «Фабрика» оалача ТЦ

Баркинхой Мурад

Наьсарерча «Фабрика» яхача мах беча моттиге, цIера духьаларча кийчон болх дIахьош хилар МЧС. ЦIаьхха, цIи яьнна хатар нийсделча, эггара хьалхарча оагIонца фу де деза наха хьалхадоаккхаш болх бар из.

«МЧС отгадир, цу гIишлон йиьлагIа гIата тIа тока саьргаш бахьан долаш цIи яьлча санна. Сов чIоагIа кIур хиларах геттара кхерамеча хьале дийрзар гIулакх. ЦIи яларах хоам беш долча гIирсаша цу миноте оарц даьккхха, хьакхачар МЧС. Массайолча моттигашка хьажа эттача, МЧС болхлошта кIура юкьера аравала ца могош виса ялх саг коравир. Массехк саг МЧС лоами хьатIаоттабаь араваьккхар, кхы а массехк саг цу лакхера шоай гIирсашца Iоваьккхар.

КIалхарбаьхараш лорий машинага дIабелар цар», - «Сердалога» из хоам бера РоссЕ

вай мехкарча МЧС болхлош-кара.

Оттаяьча сценарех, цIи

дIайоае аьттув баьлар цар. Беррига болх чакхбаьккхачул тIехьагIа, шоай гIулакх

боагIача боараме чакхдаларий хьожаш хул МЧС болхлой.

Хьалхарчар оагӀонцарча берашка хьожарий Фестивале дакъа лоацаш я ИнгГУ студентка

Баркинхой Мурад

Новгороде дӀахьош йолча Хьалхарчар оагӀонцарча берашка хьожарий Фестивале дакъа лоацаш я вай мехкарча Паччахьалкхен университета студентка Лоалахой Динара. Мехкарча толашагӀарна юкъе я вай мехкахо, юхьанцарча хоржамах чакхъянна. Росс моттигашкара, иштта доазол дехьарча мехкашкара 450 совгӀа доакъашхо гулвенна моттиг я из. Массехк дийнахьа латтаргӀолча кхетаче вӀаший бовза, пайдане хургда аьнна хетараш дӀа-хьа эца, шоай проекташ йовзийта аьт-тут баргба гулбеннарий.

«Дог тийша да тхо Динарас цу йоккхача фестивалах пайда эцаргхиларех, хӀана аьлча дукха хӀама довза йиш йолаш моттиг я из. Университета еррига тоаба цун оагӀув хьаллоацаш я! БоагӀлача боараме ший гӀулакх дӀачакхдаккха аьттув хилба цун», - дийцар «Сердало-га» ИнгГУ.

Таханарча вахаре нийслуш долча хаттарашта жоп лахар да цигара керттера декхар. Шоай

болх дикагӀа тоабергбола наькъаш довза аьттув хургба хьалхалаттарий. Берий паргӀато ца йохаеш, нийсагӀа хургдолча тайпара «Хьалхарчар болама»

уж юкъебоалабар, шоай декхараш довзийтар, говзал эшаш да.

Кхувш латгача кьонабарий массехк оагӀонца шоай хьинар, денал доаржаде, хьалаьца-

ча наькъ тӀа лакхбала, пайдане хургдолча гӀулакхашца белгалбала йиш хургйолаш, эшаш да тахан из деррига.

МагӀалбик - Махьмад-ХитӀе яхача наькъа хьалхара аргӀа тоаяь яьнна

ГӀазданаькъан Ахьмад

МагӀалбик - Махьмад-ХитӀе яха никъ тоабеш боахкараш гавнабоалаш латт ала йиш я тахан. Росс Президентта Путин Владимир чӀоагӀонца йоржарча гӀулакхех йолча кьаман проекта гӀолла, тоабеш ба из никъ. МагӀалбикерча, иштта гонахьа ядача юрташкарча наха лоархӀаме никъ ба из. Балха, деша, дарбанче болхараш лела никъ ба из.

«МагӀалбика кхален моттигашка со хьожаш волаш, бахархоша дехар даьдар; цу наькъа хьал меттадоаладе, аьнна. Никъ во хиларах цу тӀагӀолла дӀа-хьа аха хало долга белгалдир цар. Цул тӀехьагӀа тӀадиллар аз; из никъ кьаман проекта юкъелаца, аьнна. Из тоабе безача хьале кхьача-м дикка ха яр. Йиь километрага кхоачаца доазон тӀара никъ меттабоалабаь ба карарча хана: Юбиллабкерда асфальт, наькъашкара бокьонаш йовзийташ дола улгаш оттадаьд, иштта 1,5 км кхоачаш гӀашлой никъ биллаб», - язду ший Телеграм-оагӀон тӀа вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас.

Республикан кулгалхочо теркалдечох, болх шин даькъа бийкъаб. ШоллагӀа оагӀонцара болх 2027-ча шера бекарга бетта дӀахьоргба болхлоша. 17,7 км кхоачаш никъ ба тоабе безар. Керттера балхаш аьтинга бетта дӀахьош хургда.

ГӀалгӀайчен МагӀалбика кхале кхааш ийдара духьалара берий болам хилар

Ужахьанаькъан Хьамзат

Берашцара кьамаьл цар кхетабеча меттала хилча бакъахьа да, дувцар дикагӀа дӀаэцаргдолаш, ловзарашка е шоаш деш долча кьамаьлага гӀолла. Къаьстта цу тайпара кьамаьл хилар МагӀалбика кхален культуран-салоӀама центре, из вӀашагӀиделлар Юкьерча Ачалкхен культуран ЦӀагӀа; «Соцаде кхааш ийдар!» яха чулоа-

цам бола яхь, берий суртий гойтам дӀахьош.

«Кьонача доакъашхошта уж яхьаш дӀахьош хиларо таро елар; шоай начӀал гойта, юкьарлон мах бараш довза. Кьоаламашка, басарашка гӀолла бераша гойтар нийсхо, бакъдар леладар, цӀена хилар шоаш мишта тӀаэц. Берий хӀара суртага гӀолла го йиш яр мел лоархӀаме да моллагӀа вахара хьалашка цӀена, нийсхон тӀехьа

хилар», - аьлар «Сердало» газетага из болх вӀашагӀибеллараша.

Яхь дӀахьош, бераша дика кьахьийгар, кхелахошта атта дацар цу юкьер дикагӀвар хьахаржа. Иштта кхоь хьалхара моттиг яккхараш хилар эггара хозагӀа сурташ дараш. Бакъда ца зувш цьаккха а болх бисанзар, деррига сурташ гойтама чудоагӀаш хилар.

Болх дӀахьош хиннараша теркал ца деш дитанзар дакъа ца

лаьца бераш а. Царна кийчъаьяр «Тийшача балха фаьлгаш» яха викторина. Кьона хьаьший дика дакъа лоацаш бар кьамаьла юкъе, цар лохар шоашта бовзача фаьлга кьайленаш. ХӀара нийса жоп деннача бера мерза хӀама лора. Цу тайпара уж Юмабора нийсадар, доацар кьоастаде, цун мах бе.

Кхетачено хьагойтар, бокьоний культура, нийса хьал довзар бераша цу тайпарча кхоллама балхага гӀолла Юмадеш хилар.

Цхъанкхийттача культурай Халкъашта юкьерча XII кхетаче дакъа лоацаш бар вай МОХК

Гизданаькъан Ахмад

Мехкарча кинематографистий Союза кулгалхо, театра, кинон, кердадарий оаглон хьалха латта Дзортанаькъан Мадина культурах йолча XII Халкъашта юкьерча кхетаче дакъа лоацаш яр. Из йоккха кхетаче дйайхьар Санкт-Петербурге.

«Иштта йола кхетаче-наш лоархIаме я, моллагIа хIама дашха йиш хиларах. Культуран тайп-тайпарча оагIонашка къахьегаш бола нах ба цига гуллураш, пайданедараш дIа-хьа эц, лаьрхIарех, проекташ цхьана йоаржаярах дувц цига. Республика доаржадича дика хургдараш хьаэца аьттув ба вай цигара. Тахан дIахьоча балха тIа накъадаргда аьнна хет сона цига дувцаргда-раш», - аьлар Дзортанаькъан Мадинас «Сердало» газета интервью луш.

«Цхъанкхийтта культураш - юкьара лоархIамедараш» яхача хьалхаленца дIахьош яр из кхетаче. 70 совгIа йолча паччахьалкхенгара викалаш вIашагIтохаш болх хилар цох, цу юкьера 44 викал доазол ара-хьарча мехкашкара къахьавар. Мариински театра Кердача сцена тIа йоккха кхетаче дIахьар хилар эггара лоархIаме. Росссе Президентта Путин Владимира къамьал дир цига.

Истореча дувзаден-нараш, къамий метташ, Iадаташ лорадарах, 10 оагIонца тайп-тайпара йола проекташ цхьана йоаржаярах дийцар. Цу юкье дар театра, кинон, музейни, ИТ-технологе гулакхашца дувзаденнараш. Кхоллама болх таьрахьашца дувзаденна-рашка гIолла боаржабар, кинематографа хIама хьалла-цар, культураца дувзаден-нараш лорадар да тахан вай мехка лоархIаме.

«Петербургга шера ханаш» яхача фестивала програм-ма йоаржаеш, дIахойихьар кхетаче. Царское Село оа-лача моттиге экскурски е, «Чайка» балетага хьаж, «Вежарий Карамазовш» яха спектакль йовза кхий-ра Дзортанаькъан Мадинай, цига йоаккхача хана.

Даьймохк лорабеш латтарий берашта лаьрхIа хьаькъала яхь дIайихьар мехка

Баркинхой Мурад

СВО ветераний, тIема аре-нашка вахар хьадача бIухой берашта лаьрхIа хьаькъала яхь дIайихьар мехкарча «Даьхен лорабой» яхача филиала болхлоша. Кхета-ма хьал довзийтача яхьа юкье дар Росссе истореца-ра, бокьонашцара, культу-рацара, Iадаташцара хатта-раш. Къаьстта терко еш бар Сийлахь-боккхача Даьй-мехка тIема, тIема опера-цена, иштта вай мехкарча Росссе Турпалий исторена. Ганза филиала болхло йола Налганаькъан Танзила яр автор хинна хьалхаэттар.

«Лакхе белгалдаьраш дикка довза дезаш хиларал совгIа, тоабанца болх бе, ха кIезига йолча хана геттара кадай хьовза ха дезаш дар бераш. Тахьожаш хинна-рашта юкье бар ветераний Союза, тIема-вахара мотти-га доакъашхой, тIема мотти-га ветеран Горчхананаькъан Салихан, СВО доакъашхой, «тIема моттигера вошал»

яхача оагIон хьалха латта Бохтаранаькъан Батыр. Фи-лиала доазон тIа массехк сахьата яхье ше-ше котва-ла гIерташ бар къонаба-раш. Тоабашца бекъабенна, шоай мел йола говзал ураот-

тае хьежар уж», - йоах «Сер-далога» «Даьхен лорабой» яхача ганза филиалера бена-ча хоамо.

Цига дакъа лоацаш мел хиннача бера мерза совгIаташ кийчаьдар цу

дийнахьа. Геттара чоагIа белгалбаьннарашта деза совгIаташ делар. Царна юкье дар шоай дезалца пайдане ха дIахьа аьттув луш дола кхетама хьал лакхду ловза-раш а.

Магасера дешархой «Фу? Мичахьа? Маца?» яхача ловзаре дакъа лаца гулбелар

Ужахьанаькъан Хьамзат

Кагирхой кхетачений ЦагIа дIахьош хиннача «Фу? Ми-чахьа? Маца?» яхача ловза-ре шоай кхетама хьал гойта гулбелар Магасера дешар-хой. ЙоккхагIа классай де-

шархой геттара дика белгал-баьлар ала йиш йолаш дар гулакх. Ше-ше коталонга кхача гIерташ, шоай мел бола низ ураоттабаь лайзар тоабай доакъашхой.

«Сердалога» цу моттигера

бенача хоамах, дешархой дог ураоттадеш къовсам хилар цох. Тайп-тайпарча хаттарашта жоп лохаш, кIоарга уйла е харал совгIа, кадай хила безаш бар къонабараш.

Шеввар раьза волаш, хьалха-эттарашта баркал оалаш чак-

хдаьлар ловзар.

Лакха кхетам, говзал гойташ бар ала йиш я берригаш, хIаьта коталон диплом Магасерча ли-цей-берий бешарча дешархош-та къаьчар, къаьстта белгалба-ларах.

Хиетта малхадаьнна бер меттадоаладе глерташ, 8 сахьат даьккхар лораша

Гизданаькъан Ахьмад

ДегIаца сакхат долаш малхадаьнна бер эттIадеш баьхкар вай лораш. Республикерча бераш деча керттерча моттиге дIабихьар из болх. Хиетта малхадаьннача бера хьал чIоагIа во, кхераме дар – даа хIама Iочуцадохийташ 25 моттигера хьовза-енна латтар цун чураш. Царех 10 моттиг даа хIама цьхаккха тай-пара IочугIоргдоацаш кьовлаенна латтар, хIаьта 15 моттиг мем-бранни оала духьале йолаш яр.

«Бер ханал хьалха мал-хадаьннадар 2, 25 кийла мара доацаш. Хирургашта хьалхашка эттар чIоагIа чоалхане болх бар: чураш хила еззача тайпа-ра меттайоалаярал совгIа, цар йIоахал лорae езаш бар уж ма хулла. Операци дIахьош 10 моттигера вIашкахеттар цар уж. Даьла кьахетам-ца 80 сантиметр йиткьи-ига чураш меттайоалае вIаштIехьадаьлар лакха говзал йолча лорий, из чIоагIа лоархIае дар кер боагIача боараме болх бе болалургболаш. Операци яьча кхоалагIа дийнахьа, бер ше «арадаха» могаш хилар, цу гIулакхо хьагой-тар кер меттаэтталга. Итт бутт баьлча могаш долча бера санна хIама дуаш дар из», - дийцар «Сердалога» мехкарча цу оагIонцарча Министерстве.

Iалбаканаькъан Зарас доккха баркал кхайка-дир шоай болх иштта дика чакхбаьккхача ерригача тоабанна, кьаьстта хирурга Бохтаранаькъан ИбрахIима. Министра белгалдир, ши кийла хил-лал мара доацача, Хиетта малхадаьннача бера 8 сахьата операци еш бах-кар лакха говзал эшаш хIама долга. ХIаьта эггара лоархIамедар да, нийс-денна сакхаташ меттадо-аладарал совгIа, кер ше хила беззача тайпара болх беш хилар.

Iалбаканаькъан Зарас белгалдир, лораша шоай болх тIехдика дIабихьалга.

«Велакъажар лу совгIата» яха дерригача дунен болам хьаллоацаш бола лораш белгалбир вай мехка

Баркинхой Мурад

«Велакъажар лу совгIата» яха халкъашта юкьера гIо деш бола болам хьаллоацача лорашта мехкарча Паччахьалкхен грамоташ елар. Тов бетта 20-ча денгара 26-ча денга кхаччалца йолча хана, республикерча Берий клинически дарбанче унахой тIаийбеш хилар из беркате тоаба. Цунна юкье ба Россера, иштта кхыча мехкашкара юхь тIара сак-

хаташ тоадеш бола цIихеза лораш.

«Вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Iаьлас тIадила, лорашта совгIаташ дIаденнар мехкарча Паччахьалкхен вице-премьер Йовлой Мухьмад вар. Цо белгалдир, тахан цу наха шоашта дIатIаийцар лоархIае, хам баь варгвоаца декхар долга, доккха баркал аьлар цо дерригача кьамангара берашта гIо де ураэттача лорашта. Вай мехка

кхача лораш чIоагIа раьза бар, мехкарча берий клинически дарбанче болх дIабахьа кийчо яр лакхача боараме хиларах, цьхаккха новкъарле, кхоачам-боацар доацаш, гIулакх чакхдаккха вIаштIехьадаларах. Вай мехкарча цу оагIонцарча министерствон хьалха лат-тача Iалбаканаькъан Зарас белгалдир, иштта бола болх дIакхачьар лоархIае, доккха баркал кхайкаде дезаш долга», - «Сердалога» из хоам бера ре-

спубликерча Паччахьалкхера.

«Велакъажар лу совгIата» яхача проектага гIолла, вIалла мах бала ца безаш, берашта гIо де аьттув ба. Федеральни дарбанче дIабахьа ца безаш шоаш бахача мехка из гIулакх чакхдаккха аьттув балар доккха дика да.

Цул совгIа, операци еш, цьхана болх дIахьош, лакха говзал йолча, боккхача лорашкара дукха хIама Iомаду вай мехкарча дарбанчешка кьахьегараша.

ГIалгIайчен викалаш дакъа лоацаш хилар студентий-оарцагIьухарий кхетачене

Оздой Ийса

Россе тайп-тайпарча республикашкара 200 гарга саг гулвелар Москве дIахьош хиннача VI-ча Ерригроссийски студентий-оарцагIьухарий, ЧС лоамхой кхетаче йолаш. Из йоккха моттиг керттера я дешара, болх шаьрбеча доакьош тIа, цига тIара шера вIашагIххет хургбола оарцагIьухараш, лоамхой, иштта берригача мехкара дика бовзаш бола хьехамчаш. Цо таро лу кIалхарбахара болама цаI йола кагирхой - лоамхой балха оагIув чIоагIе.

«Кхетачен доакьашхошта юкье бар ГIалгIайчен викалаш. ГIалгIай республикан Ерригроссийски студентий-оарцагIьухарий корпуса дакъа говзанчаш Хамхой Амин, Йовлой Ислам вай мохк гойташ бар федеральни боарам тIа», - аьлар «Сердало» газетага ГIалгIайчен Церца кьовсам лоаттаберий колледже.

Из программа вIашагIьеллар уж массайолча оагIорахьара хьаллаца, доакьашхой балха говзал лакхье. Кьонача оарцагIьухараша дика балха говзал Iомаеш дешар дIадихьар, уж дакъа

лоацаш хилар боккьонца долаш санна вIашагIедхкача чоалханеча хьалашка, дешара программе, иштта лахара-кIалхарваккхара болх дIабахьара говзал Iомайир.

ЛоархIае дакъа дар кхыча

республикашкара баьхкача викалашца шоайла балха говзал дIа-юха луш хилар, цо таро лу Россе лоамхой тоабашца цьхана бувзам лелабе, дикагIа дола балха хьал юкье доаладе.

Азален меттаца

Бархане, Лакхера Кхарт яха гIалай юрташ тоаеш боахк лоамашка

ГIазданаькъан Ахьмад

Бархане, Лакхера Кхарт яха гIалай юрташ меттайоалаеш къахьегаш ба тахан лоаман моттигашка. Цихезача, воккхача бизнесмена Гударанаькъан Микаила «САФМАР» яхача гIо деча ганзага гIолла дIахьош ба гIалаш меттаоттаеш бола болх. «АСМ Групп» компане говзанчаша оттаяча проектах дIахьош ба болх, республикан кулгалхошца бувзаме болаш.

Лоаман айеннача моттигашка латта кура бовхьаш дола гIалаш вай истореца, култураца, тхьоврача хана денз хьадахьача гIулакхашца, Iадаташца лоархIаме моттиг дIалоацаш я. Хана йIоахалца тайп-тайпарча хаоттама де-ношта, бирсача ханашта духьаллабттача вай даьй гIалай хIама тишденна дукха ха я.

Вай даьша лакхача говзалца уж хьалгьеш даьхка кхерий юкьера маркхал дIабаьнна хаьрцад, гIалаш моццатIе вIашкаяхай. Цунга хьежжа, цар хIама геттара воча хьалага кхачале, юхьанцарча куца тIа йоалае хьожаш, уж меттаоттаеш ба тахан.

Илманхой юкье болаш, дIахьош ба болх, хIана аьлча царна дикагIа довз цар юхьанцара сурт. «АСМ Групп»

говзанчаша исторена, архива кхоачама тIатайжа дIахьош ба болх. ХIаьта тIоговзанчаш тхьоврача хана вай даьша хьабеш хиннача маркхалца кхера буллаш, къахьегаш ба тахан.

Къаьнарча хана хьалгьеш хиннача тайпара меттаоттаеш хиларах, шоай юхьанцара куц долаш я вай даьй гIалаш. Даькьастен истореца лоархIаме моттиг дIалоацаш я хIара гIала. Бархане яха гIалай моттиг ЦIайлоама кIалха, 1400 метр лакха йолча моттиге улл. Юкьерча бIаьшерашкара болх ба из. Пхе гIатах йола; хьекха, нийса тховнаш дола тIема гIалаш, духьале еш хьалдаь пенаш, нах бахаш хинна кхеран гIишлош я цига. Царна дIатIахетта латгача кхыйолча гIишлошка гIолла мара чухьнахьа дIачувоалалургвоацаш хьалгьый уж гIалаш.

«БоккIал хоза гIалай юрт хиннай из ший хана. 47 гIишло я цига йисараш, тайп-тайпарча хьале да цар гIулакх. 2 тIема гIала, 2 тIема-нах бахаш хинна гIала, шиь малхара каш, 26 нах баьха гIала, 14 цхьацца гIулакхашта лаьрхIа хьалгьый гIишлош латт цу юрта», - белгалду «АСМ Групп» оалача тоабо.

Лакхера Кхарт яхача моттиге йиса гIалаш, малхара кашамаш меттадоаладеш къахьегаш ба тIоговзанчаш. Ар-

хеологаша чоалхане болх дIабихьаб цига. Истореца белгалдечох, 1832-ча шера Кхарта тIема гIала эккхийта хиннай, Розена тохкамаш деча хана. Цун лакхехьа гIалгIай гуллуш, цхьацца хIама къоастадеш моттиг хиннай. Болх дIаболабе кийчо еча хана, «АСМ Групп» доакъашхошта гучаьлар хьалхагIа вIаллайий ца хайна исторически 13 моттиг, къаман культуран оагIонцарча реестра юкье я уж тахан.

Воккхача бизнесмена - вай мехкахочо гIо дарах, аьттув баьннаб тахан из боккха болх дIабахьа. Хам баь, мах баь варгвоацаш да из вай къаман. «САФМАР» гIо деча ганзо шийна дIатIаййцаб из беррига болх.

Дукха рузкъа эшаш, лакхе ядача халача, кхераме лоархIача моттигашка къахьега дезаш гIулакх да из. Тахан мехкахошта, иштта лоаман моттигашта тIалаттача хьаьшашта, туристашта кердача вахарца духьалгьотташ я бIаьшераш хьалха вай даьша хьалгьый гIалаш.

Белгалде деза, Лакхера

Кхарт, Бархане яха гIалай юрташ дийнъяр вай республикерча туризмаца дувзаденна-рашца лоархIаме долга. ТIехьа тIабоагIарашка дIакхача езаш я даьй гIалаш, лертIача хьале йолаш - вай къаман истори дайна дIадаргдоацаш леладе-ча оагIонца керттара дакъа дIалоацаш моттиг я из!

ГIалай юрташка гIолла го-боаккхаш волавелча, дукха хIама духьалгьотт, бокьонца хье цу заман чухьа ваьхача санна... Вай лакха начIал, хьаькIал дола даьй, ноаной лийнна, вахар тоаде гIерташ къахьийга моттигаш я уж.

ХIара кхера боча ба дега, хIана аьлча вай даьша шоай кулгашца хьокхаш, тоабеш Iубилла хиларах. Дийна дола вай къаман доккха истори да-кх из, ма дарра аьлча. Белгалде деза, къаьнарча ханашка хинна тIоговзанчаш тамашийна йоккха говзал, хьисап долаш хиннилга. Цар кулгий йIовхал чуьза ба гIалацара хIара кхера. Дала доккха начIал денна нах хиннаб уж, тахан вайна гуш да-кх из деррига.

БIаьшераш даьнна гIалаш

херца, вIашкааха йолаелча, керда вахар царна лургдараш корабир... Вай дерригача къамо доаккхал де дезаш, цахаддаш баркал яха дезаш болх ба «САФМАРА» шийна дIатIаййцар. Мехках дог лазаш волча сага мара карагIадаргдоацаш хIама да из! ГIо деча ганза «САФМАРА», «АСМ Групп» проекташ-ка гIолла Бархане, Лакхера Кхарт яха гIалай юрташ, иштта кхыйола лоаман моттигаш йовзаргIоацаш тоаеш латт тахан.

Къаьнара пенаш юха дийндарал, шоаш юхьанца хиннача тайпара лоамашка куро хьежаргдолаш урагIдахьарал совгIа, лакха начIал хиннача даьшга, царех доаккхал деш йолча тIехьен юкье цIаккха а хадаргбоаца маза хотташ боахк уж нах тахан.

Къаьнарча кхера вахар денна, къаман исторе моттиг лакхехьккха нах ба тахан из болх дIатIаййцараш. Дег чура доккха баркал кхайкаде лов тахан эггара хьалха «САФМАРА», тIаккха - къамах дог лазаш цига къахьегаш мел бо-ахкарашта.

Паччахьалкхен филармоне солисташ Карца бахар, дешархошта концерт ийца

Баркинхой Мурад

Хамхой А. цIерагIча ГIалгIай Паччахьалкхен филармоне болхлой бахар Пригородни кхален Карца, дешархошта концертни программа гойта. Моттигерча културан ЦIагIа йоаржайир ашарий программа, из кийчъ-ьяьр боахамашта юкьерча културан-дешара «Култура дешархошта» яхача проекта чуйоагIаш. Филармоне солисташа гойтар хоза кийчъ-ья ашарий оагIув, цо дицлургдоацаш цIай дир царна.

«Къонача хьажархошта хезар гIалгIай меттала дукха ашараш. КIанташанаькъан Жабраила «Сигалара чубоагIа седкъа», «Аьрзи» яха иллеш аьлар, Долакханаькъан Зульфийас - «Нана-лаьтга», «Болама илли», БIарханой Заьлмахас - «Ма алла», иштта «Беламе илли», Хьоашаланаькъан Лолитас дIааьлар «Са къам», «ЙоагIаргъяц» яха иллеш.

Концерт дIахо дIадихьар Акхасаганаькъан Мовсара «Боалий безам», «Эггара хозагIа» яхача иллешца, Iаьлаханаькъан Заирас

«ГIалгIай», «Хоза йоI» яха иллеш даьхар.

Лирически иллеш хувцалуш дар беламерча гойтамашца. Дешархоша дегагIоз хинна тIаййцар артисташ. Цига цар таро хилар артисташ го, бовза, хозача ашарашка ладувгIа, - аьлар «Сердало» газетага из болх вIашагIбеллараша.

Иштта кхетаченаш дIахьош хилча, вай тIехьен дог гIоздоал, гонахьардар дикагIа довз; пул совгIа, гуш хул искуствос нах вIашагIтохаш хилар.

ГалгIай мехка хьалхара дIахьош ба, Ерригроссийски суртанчий ара бу болх

ГIазданаькъан Ахьмад

ГалгIайчено лаьрхIа дIакхайкадаьд ше российский суртанчашта лаьрхIа йола центр хилар. Республике ший болх дIаболабир хьалхарча Ерригроссийски исбахьален «ГалгIайче - говзала доазув» яхача ара сурташ дажара балхо. Из проект вIашагIьеллар я республикан Паччахьалкхен искусствай музей, иштта республикан культуран, туризма Министерство. Цар шоашта хьалхашка лаьрхIа дола декхарах оттаду. Уж лаьрхIа ба шоайла говзал эцара болх хьаллаца, мехкаш-та юкьера культурай бувзам лелабе, ГалгIайчен тамашийна хоза моттигаш гойта.

ИЗО Паччахьалкхен музее, Мержой Ленай лаьрхIа гойтам дIабихьар

Баркинхой Мурад

ГалгIайчен Паччахьалкхен исбахьален искусствай музейс лаьрхIа ший наIараш хьайийлар, «Шоашта гонахьа хозадар хилийта» яха начIал долча Мержой Ленай гойтам дIахьош. Из дика совIат дар республикан бахархошта, хьаьшашта. Ший хьамсарча мехках лаьца сийрда, хоза, боккха безам бола оагIонаш гойтар суртанчас.

«Экспозицена чубоагIа 40 болх, царех хIарабар исбахьа-

лен чулоацам болаш ба. Автора ший сурташка гIолла гойт, гонахьара дуне ше мишта тIаэц. Цо дилла сурт ший тайпара йовхал луш да. Суртанчас Даькъастен Iалама хозале гойт, цун хувцамаш белгалду ший суртага гIолла - лоамашка чухьежа маьлха зIанараш, цигара хозале, цIена фо. Цо диллача сурто саг тIахьех шешийца дагавалара», - аьлар «Сердало» газетага ИЗО Паччахьалкхен музее зарбан болх лелабераша.

Мержой Лена ший цIи йола говзанча, Россее суртанчий Союза доакьашхо я, цхьа но-

ахал кхедаь Иийнаяц из, хьехархо йолаш. Цун дукхагIа бола кхоллама болх бувзабена ба ГалгIайченца. Къаьстта из лаьтта да цун кхоллама балхашка дукхагIа дакъа лоацар.

Гойтам хьабеллар хоза дIадахар. Цига гулбелар культуран даькъ тIара викалаш, суртанча новкъостий, гаргара нах, цун кхоллам безаш бола дуккхабараш. Хьалхарча хьаьшаша белгалдир цун ший тайпара хоза кхоллам хилар, цо дилла сурт ший къаьстта белгалдоалаш хилар. Мержой Ленайна доагIаш дукха хоза дешаш хаза йиш яр цу дийна-

хьа, иштта баркал оалар цунна республике исбахьален говзал дегIайоалаеш шийгара доккха дакъа дIалоацаш хиларах.

Мержой Ленай, «Шоашта гонахьа хозадар хилийта» яха гойтам ГалгIайчен исбахьален говзалий музее дIахьош хилар - из дика таро я, сихденна дIахьош дола хIара деннара гIулакхаш юха а совцадаь, хозача хIамах бIарг тохара, шоашта салолам бара.

Цу хозаленга хьажа таро хургья республикан бахархой, лайчилла бетта 2-ча денга кхаччалца.

Хьехамчан Ди дездеш хилар Наьсарен кхале

Ужахьанаькъан Хьамзат

Хьехамчанна, иштта берий бешамашка къахьегаш мел барашта хетаяь йоккха кхетаче дIахьош хилар Iаьлий-Юртарча культуран ЦIагIа. Эггара зIамагIа болча бахархошта нийса кхетам луш, дика гIулакхаш царна хьалхадохаш къахьегаш болча болхлошта доккха цIай хилар цох.

«Гуш дар, берригаш цу цIайца дог айденна болга. Гуйранцара цхьацца даараш оттадаь, кийчо яьяр культуран ЦIагIа дIачувоаллача. Моаж бос бола ябакхаш, зизай кIорапаш, къоахка гIаьнаш массане бIарг тIаотташ хилар. Дега йовхал тела бос бола Iажаш, йокъаенна буц гуйран денош лоацлуш латтилга белгалдеш яр. Юхасеца, царга хьажаш латта догдагIаш сурт дар из. Культуран ЦIен кулгалхо йолча ГIаьнажанаькъан Мадинас хьаьшашка моаршал хоаташ къмаьл дир», - йоах «Сердалога» цу моттигера бенача хоамо.

Цу кхетаче бийха лоархIаме хьаьший бар: Наьсарен кхален

администрацена кулгал ду Овшанаькъан Мухарбик, Наьсарерча райсовета кулгалхо Экажанаькъан Идрис. Шоай къамаьла юкье цар белгалдир, берий бешамашка барашца къахьегаш болча хьехамчий болх мах баь варгвоацаш боккха болга.

Iаьлий-Юртарча, Сурхо

тIарча, Пхьилекъонгий-Юртарча берий бешамашка къахьегаш болча толашагIа болча хьехамчашта Мехкадаьгара лерхIаме грамоташ елар.

«Берий дуне», «Дошо дIоагIилг» яхача берий бешамашкарча тоабаша, Наьсарен кхален гимназерча, иштта Iаьлий-Юртарча культуран

ЦIагIарча бераша концерт гойтар гулбеннарашта. ХIаране дега тоам беш кхетаче хилар ала деза цох. Тахан барашца къахьегаш, атта доаца декхарах кхоачашдеш хьабоагIараш могаш, маьрша болаш, аьттонца, толамца шоай никъ дIахобахьа даькъалабийцар кхетаче.

ИЗО Паччахьалкхен музее зарбан болх лелабераша «Сердало» газетага ма аллара, из проект хIара дийнахьа дIахьош бола болх санна я, бакьда ший хьалхара гIа цо гойт зIамигача кепара. Из болх цар боккха боацаш дIаболабара бахьан да, шоаш хьалаьца тема кIоаргга дIаьхьар, шоайла паргIата хилар.

Хьалхарча балха даькъ тIа дакъа лоацаш ба Россее йиь моттигера начIал дола говзанчаш. Цу тайпарча профессионални цхьанкхетаро таро лургья ГалгIайчен культура тайп-тайпарча оагIонашкахьара го.

Из болх дIабахьа лаьрхIар ГалгIайчен лоаме, цох суртанчаша шоаш аьннад - яьссача арен музей. Цар дукхагIа терко тIаозаш хургья историко-архитектурни ГалгIай къаман тIехьале. Лоаман аренашка латта къаьнара гIалаш, сийдола малхара кашамаш, хоза аре, элгачаш, бусалба наха Даьла хьоахавеш хинна моттигаш цар балха юкье керттара хургья.

Ара из болх дIабахьарах, республикан музее ганзаш хьаьлийзарал совгIа, из хургба боккха гойтам, цо таро лургья хьажархошта шоай бIаргашца из го, иштта ГалгIай лаьттан бIаьшерен истори укх заман суртанчашта мишта гу ха.

12 КЪАМИЙ БАРТ

**Бокъонца
хинна хIамаш
гойташ дола
«Говзанчаш» яха
кино довзийтар
вай мехка**

ГIазданаъкъан Ахьмад

Россе ФСБ болхлой гIулакхаш, цхьан хана къайлагIа дIайихьа лаьрххIа йола операцеш, иштта кхыдараш довзийташ дола «Говзанчаш» яха дукхача сере-ех латта кино хьахьек-хар вай мехка, дIадахача салоIача деношка. РЕН ТВ телеканала дехарах «Триикс Медиа» яха кинокомпани я из кино доаккхаш къахьийгар, хIаьта дакъа лоацаш бола актёраш спецназа оагIонца лаьрххIа кийчо еш Iомабенна ба.

«Кино доладалале, проект хьаххеллараша, артиста-ша, Регионерча ФСБ оагIон доакъашхоша дагалаьцар наьха кхерамзле лораеш шоай декхараш кхоачашдеча наькъ тIа вахар хьаьда Iаьдала болхлой. Вай мехкадас Келаматанаъкъан Махьмуд-Iаьлас доккха баркал аьлар ФСБ лаьрххIа декхараш кхо-ачашдеча оагIонна, РЕН ТВ канала, режиссёр волча Чер-няев Александра, ерригача тоабанна. Исторе эггара халагIа хиннача ханашка кхерамзлен хьал лорадара тIехьа къахьегаш, вахар хьа-дараш дагабохийташ хилар-ца из кино дега гарга долга белгалдир республикан Кул-галхочо. Мехкадас хьоаха-дир, цу компани вай мехка проект йоаржайр хьалхара доацилга», - «Сердалога» из хоам бера мехкарча Пач-чахьалкхера.

«Триикс Медиа» Юрчен-ко Инессаз республикан ба-хархошта, мехка кулгал-хошта, Iаьдала оагIон къа-хьегамхошта доккха бар-кал аьлар кино доаккхаш гIо дарах, иштта цо белгалдир, вай республике карарча хана дIахьош «Дайм ха тIа» яха Росгвардех кино доаккхаш болх болга. ХIаьта кертте-ра продюсер волча Щеглов Сергейс хьоахадир, кино чулоацам бокъонца хинна хIамаш юкьелоацаш отта-баь болга.

ЦСН ФСБ оагIонна, иштта кино доаккхаш къахьийга-ча ерригача тоабанна бар-кал кхайкадеш къамаьл дир мехкарча УФСБ хьалха лат-тача инарал-майор волча Шевляков Максима.

Цу кинога хьажа йиш я Wink онлайн-кинотеатре, хIаьта «Говзанчаш» сериала боккха телевизионни хьок-хам РЕН ТВ эфире хургба ардара бетта 18-ча дийна-хьа.

ГIалгIайчен лаьтта дIахьоргья мехкашта юкьера гIазкхий культуран фестиваль

Ужахьанаъкъан Хьамзат

ГIалгIайчен столице - Мага-се йоккха мехкашта юкьера гIазкхий культуран фестивал хургья. Из лоархIаме этно-культуран моттиг хетаю Россе къамий цхьоагIон Шу хила-ра. Проект лаьрхIа я къамаш-та юкьера барт чIоагIбара, Iадатий мах бараш доаржада-ра, мехкашта юкьера бувзам лелабара.

«Из цIай дIахьош хьалхарча аргIагIа де дезацох, цун кийчо-нах лаьца дийцар ГIалгIайчен Миннаца министраца Мизенаъ-къан Русланаца, Россе ФАДН Халкъашта юкьерча урхал-лен викалца Фомченков-Бров-

ко Олегаца. ОагIонаша терко тIаяхийтар хьаьший тIаьцара, керттера кийчон гIулакх дIадахьара», - аьлар «Сердало» газетага моттигерча Миннаце.

Цига керттера дакъа дIалоацаш хургба начIал дола гIазкхий кагирхой, кхолла-ма тоабаш. Уж боагIаргIа ГIалгIайчен столице Даькъа-стен федеральни куран тайп-тайпарча мийингашкара, Гирман Республикара.

Иллей программа гойта-рал совгIа, республикан бахар-хошта, хьаьшашта боккха гой-там кийчбаьб. Безам бар го йиш йолаш ва гIазкхий вахара Iадаташ, кулгаговзал, мах бола культура, иштта кхы дуккхада-раш.

Дерригача дунен туризма Ди дездеш хилар вай лоамашка

Баркинхой Мурад

ЖIайрахьа кхален моттигаш-ка туризма ха дIакъовлар Дер-ригача дунен туризма денца хеттар вай мехка. Лейми яхача юртарча «Оаздик» ла-гере хилар из цIай. Бахархош-та, хьаьшашта лаьрхIа йоккха программа вIашагIьеллаяр мехкарча цу оагIонцарча ми-нистерствос. Цу юкье яр спор-тацара яхьаш, экскурсеш, иштта кхыдраш.

«Яхьашка дакъа лоацаш, гIаш лоаман моттигашка гIолла экскурси еш, квадрои-клаш хехкаш бар доакъашхой. ЛаьрххIа программа кийчъаьр цу цIайга республикерча пач-чахьалкхен филармоне. «Дега оаз», «Гаргарей» яхача ансам-блий доакъашхой бар цига, шоай начIал гойташ. Хетаче дакъа лоацаш яр культуран, ту-ризма гIулакхех йолча мини-

стерствон хьалха латта Лаьна-наъкъан Залина», - «Сердалога» из хоам кхаьчар мехкарча Пач-чахьалкхера.

Вай мехкара хозал йовза безам бола туристаш, хьаьший ЖIайрахьа кхален моттигаш-

та тIалатташ ба. Шеко яц, цкъа цигара Iалам, лоамаш, гIалай юрташ бIаргайнар кхы а юхава чам болаш хургхиларах.

ДIадахача шера беркате йола лоаме йовза баьхкараш 600 эзар совгIа нах бар. Цул

совгIа, араьхьара тIалатта хьа-ший боацаш, вай мехкара де-залца арабаьнна салаIа, цIенача фега багIаш ха яккха ловраш а лоаман моттигаш хоржаш хул массахана.

Республикал арахъа бахача наъха таронаш

Франце безбир лакха толамаш даъха гIалгIай кагирхой

Европе бахача вай кагирхоша гIадвуг, спорта даъкъ тIарча шоай академически толамашца. Селхан моттигерча доазон тIа, Франце малхбоален Лотарингияй центре лоархIаме кхетаче хилар Франце, Германие, Бельге бахача гIалгIай викалий. Цига гулбелар ГIалгIайчен кагирхой, студенташ Европа мехка тайп-тайпарча лакхарча ишколай, университетий студенташ.

Из кагирхой кхетаче дIаяхъара хъакхеллар лаърххIа йола тоаба: Франко-ГIалгIай центра викал, Франце къоаной Совета викал (Далганаъкъан Сулейма, Лаънанаъкъан Рашид), Германера юкъарлон болх лелабер (Беканаъкъан Муштафа), Бельгера (Мержой Закре, ГIазакханаъкъан Гирихан), Парижа ассоциация викал (Iарчакханаъкъан Iумар), иштта кхыбараш.

Кхетаче дIайолаелар лоархIамеча хаттарца: «Арахъа баха гIалгIай кагирхой: таронаш, белгало, деГIаахар». Шоай университетерча хъалах, из яккхачул тIехъагIа де лерхIакох дийцар: Iарчакханаъкъан Миланас (Париж), Лаънаъкъан Райхъанта (Париж), БIарахой Данас (Брюссель), Боканаъкъан Элизас (Люксембург), Беканаъкъан Данас (Гамбург), Султиганаъкъан Лиона (Брюссель), Овшанаъкъан Мухмада (Бельги), Далганаъкъан Аминас (Страсбург),

Мержой Хъавас (Бельги), Оздой Амира, Султиганаъкъан Мухмада (Страсбург).

Шоай спорта толамех лаъца дийцар кхетачен доакъашхоша Далганаъкъан Ислама (Страсбург), ТIоманаъкъан Iаддала, Йоакъапа, иштта Озанаъкъан Ахъмада, Ислама, Илеза.

Цул тIехъагIа, кхетачен доакъашхоша дийцар гIалгIай мотт лорабе безарах, цун Iадаташ, культура йицаярах. Вай Iадаташ дикагIа довийташ «Вендетта» яха гIалгIай режиссера Доврбиканаъкъан Имирана даъккха исбахъален фильм гойтар. Цунга гIолла го йиш

яр цхъа бIаъ ах бIаъ шу хъалха хиннар. Фильмо дувц гIалгIашта лоархIаме долча дешаех, цар хъалхарча ханашка хиннача вахарах, гIалгIай Iадатех пхъа битар сенца дувзадenna да, сий лорадар, кхыдола къаман лоархIаме Iадаташ малагIаш да. Из истори геттара терко тIайохийташ довзаш хилар гIалгIай кагирхой, студенташ. Вай Iадаташ, къаман гIулакхаш дувцаш фильм гойташ хиннача иштта къамаъл а дир Франце къоаной Совета кулгалхочо Далганаъкъан Сулеймас, цо дийцар Доврбиканаъкъан Зинас могадеш долча гIалгIай

«хъоалчагIах» лаъца.

Далганаъкъан С. яхачох, хIанз латташ дола хъал вай уйла е езаш да. Вайна гуш да гIалгIай хъоалчагIаш тахан саг цецвоаккхаш шоай тайпара дийрзалга, цу юкъе ца доалаш кердадар дисадац, яхаш, дийцар къамаъл даъчо.

ЛоархIаме дакъа дIалаъцар цу кхетачене халкъашта юкъера дипломаш даларо: «ГIалгIайчен арахъарча мехкахой таронаш» доаккхал де дезаш я. Вай студенташа, гIалгIай кагирхоша, цхъайолча хана дибийса ца къовсаш, къахъегаш даъха толамаш да уж.

Дика хеташ тIаэц тахан вай арахъа бахача кагирхоша дешара а спорта а доакъош тIа иштта дика таронаш хилар. Арахъа баха вай кагирхой хъаллацара йола вай проекташ дика накъайоал начIал долча кагирхошта: кхувш йоагIаца тIехъеноший академически таро лакхъеш хиларца, цар котало яккхарца вай дог гIоздоал. Вай цхъан моттиге латташ дац, тешшаме гIа боаккхаш, дIаходолхаш да.

Кагирхой кхетаче чакхийоалаш, кагийча наха, мехкарашта ловзар оттадир.

Боканаъкъан Iийса

Кердача Реданте цIихеза говзанча Чуранаъкъан Ювсап дагалаъцар

Ужахъанаъкъан Хъамзат

ГIалгIайчен МагIалбика кхален Кердача Реданте «Кхоллам, хIаман кеп» яха сайре дIайихъар. Из хетаяъ яр цIихезача скульптора, кулгаговзалца хIамаш хъаеш хиннача Чуранаъкъан Ювсапа. Из дагалоаттама кхетаче вIашагIеллаяр «Дешархошта культура» яхача Еригроссийски проекта чуйоагIаш, цига гулбелар културан-салоIама моттиге Iомалураш, моттигера

бахархой, говзанча начIал дезараш.

«Хъасана Ювсапа ший хъамсарча мехка, шийна уллув хиннача наъха дегашка йоккха лар йитай. Цо дукха болх бир тха ДК, цу юкъа берашта дукха хIама делар цо», - аьлар Кердача Реданта културан ЦIен кулгалхочо Хоаной Марета.

Ювсапа кхоллама начIал ший тайпара белгалдоалаш дар. ЗIамига волаш волавелар из ший начIал гойта. Цу хана дижар цун дег чу кхол-

лама вахар, цул тIехъагIа цо мел вах а дIабихъар из никъ.

Чуранаъкъан Ювсапа вахара никъ аттачарех хиннабац. Цун дукха халонаш ла йийзар, бакъда уж яр аьнна из веа хиланзар. МоллагIа халонаш нийсъяларах, цо ше хъалаъца никъ дIахо дIахьора. Шийна гонахъа

хозале хъакхоллар, из вай тIехъенга кхоачаш хулар. Цун балхаш тахан бокъонца йола искусствон ганз хинна дIаэттар.

Шийна ховш дар деррига цо дIалора ше Iомаберашта. Дукха бар цун занятешка ухараш, цунгара говзал Iомаераш.

Цун сийрда цIи даим яхаргъа новкъостий, из вовзаш хиннарий дегашка. Чуранаъкъан Ювсапа кхоллам дIахо а накъабоалаш хургба къонача ноахалашта шоай кхоллама никъ дIахьош, цох бола дагалоаттам бахаргба цо хъакхеллача хозача искусствон балхашка.

Роль Минюста России в реализации Указа Президента РФ № 1486 «О дополнительных мерах по обеспечению единства правового пространства Российской Федерации»

Роль Минюста России в реализации Указа Президента РФ № 1486 «О дополнительных мерах по обеспечению единства правового пространства Российской Федерации» (далее – Указ № 1486) заключается в создании и ведении федерального регистра нормативных правовых актов субъектов Российской Федерации, а также в проведении их правовой и антикоррупционной экспертизы для защиты единого правового пространства страны.

Указ № 1486 стал ключевым этапом в укреплении российской государственности. На рубеже веков проблема несоответствия региональных законов федеральной Конституции угрожала стабильности страны. Главная нагрузка по претворению этого Указа в жизнь легла на Министерство юстиции Российской Федерации и его территориальные органы.

Основные направления деятельности Минюста России

Создание и ведение Федерального регистра нормативных правовых актов субъектов Российской Федерации: Минюст России сформировал единый банк региональных нормативных правовых актов. Это позволяет отслеживать принятие законов в каждом субъекте РФ и своевременно выявлять коллизии.

Правовая экспертиза актов: Территориальные управления ведомства проводят обязательную экспертизу принятых в регионах документов. Если региональный акт противоречит Конституции РФ или федеральным законам, Минюст принимает меры к его отмене или изменению.

Антикоррупционная экспертиза: В рамках единого правового пространства ведомство анализирует региональное законодательство на предмет наличия коррупциогенных факторов.

Взаимодействие с региональными органами власти: Минюст оказывает методическую помощь субъектам РФ при подготовке законопроектов, предупреждая появление ошибок еще на стадии разработки.

Реализация Указа № 1486 позволила выстроить четкую вертикаль власти в правовой сфере. Благодаря мониторингу и экспертной работе Минюста России региональное законодательство приведено в соответствие с общероссийскими стандартами, что гарантирует равные конституционные права граждан на всей территории страны независимо от региона проживания.

Денал, къахетам боарам боацаш да Хирий Чиколе хилар, Дербичанаькъан Хизарах болча дагалоаттама яхъаш

Газданаькъан Ахмад

ГалгӀайчен Миннаца викалаш бахар Дербичанаькъан Хизарах болча дагалоаттама хетаяь спортини яхъаш дӀахьоча. Къилбаседа Хирий юрта, Чиколе, дӀахьош хинна яхъаш вӀашагӀехкар Къилбаседа Хирийчен муфте Гацалов Хаджимурада хьалхадакхарах. Цига дика тӀаийцар ГалгӀайчера, Къилбаседа Хирийчера, Селий мехкара, Нохчий мехкара баьхка хьаьший.

«Доакъашхошта, хьаьшашта юкье бар лоархӀаш бола юкъярлон викалаш, дин керте латтараш: Межиев Салахь, Цолой Хизар, Гацалов Хаджимурад, Харсенаькъан Мухьмад, Йовлой Ахмад. Къаьстта цига белгалдоалаш хилар Пригородни кхаленна тоабо котало яккхар. Спортини кхетаче дӀаяхьар, Дербичанаькъан Хизарах бола дагалоаттам хинна а ца Ӏеш, лоахарча республикай бахархой вӀашагӀехетара тешал дар. Цу тайпара кхетаченаш дӀахьош хиларо чӀоагӀбу лалахошцара барт, шоайла лерхӀам хилар, къамашта юкьера Ӏадаташ лорадар», - аьлар «Сердало» газетага ГалгӀайчен Миннаце.

БархӀ шу даьннаца кӀаьнка, Дербичанаькъан Хизара карагӀдаьнначо, юкьера юкь дӀа а яккха, вӀашагӀтехар еррига Даькьасте. Карарча шера аьхки, цун исторе миллионаш бола нах цецбаьхар, цох хилар денала белгало.

2026 шера, аьтинга бетта 15-ча дийнахьа, Илдарха-Галан зӀамига кхо новкъост ловзаш ваьлла Шолжа берда тӀа. ДогӀаш делхарах

из хий чӀоагӀа шийла, айденна, унзара доагӀаш хиннад. Царех цхьа кӀаьнк, цӀаьхха, ког лайжа цу хи чу вежар. ХӀаьта сихденна додача хиво из лаьцавар, бакъда берда тӀаььннаца гаьнах тоссаваларах висар из. ЗӀамигаца Хизара тамашийна деналгойташ дола гӀулакх хьаьхьекхар цига. Цо аьлар, цул тӀехьагӀа берригача мехка цӀихеза хинна дешаш: «Ай, къонахий деций вай... Хьалваккха вай из!»

КӀаьнк, цу сахьате кхы уйла ца еш, додача шийлаца хи чу чутоссавелар. Хизара карагӀдаьлар хиво Ӏохьош хинна ший новкъост бердагахьа дӀататта, из бахьан долаш гаьна ткъовро лаьца, боккхагӀбарий новкъостал тӀадена, из хьалваьккхар. Бакъда ший вахар кӀалхардаккха мегадац къонача турпалхочоа; шийлаца, унзарча Шолжа хиво вихьав Хизар. ЦуннакарагӀдаьнначо вӀашагӀтехар дукха къамаш. Цу гӀайгӀано гулбир тайп-тайпарча къамий викалаш.

Лахара-кӀалхарваккхара

операци дӀайихьар 8 дийнахьа. Ерригача Даькьастен миӀингашкара итташ эзараш бола нах вӀашагӀкхийтар. МЧСа оарцагӀгурашца, Росгвардеца, ОМОНа бӀухошца цхьана хӀара дийнахьа ша санна шийлаца хи чу бувлар нах. Уж бар ГалгӀайчен, Нохчий

Республикан, Селий мехка, Къилбаседа Хирийчен, Гаьбартой-Балкхарой, Къарший-Черсий, иштта Россе кхьча моттигашкара баьхка нах.

Из лохаш бараш шоайла хувцалуш, километраш тӀехьаюташ, хий дӀакъувлаш, къахьегаш хилар цу деношка. Лоахарча республикан бахархоша маьждигашка дулаш дора, Даьлагара зӀамига Хизар коравар дехаш. Из бала шоай юкьяра ца хеташ саг вацар, ерригача Даькьасте цу деношка.

Аьтинга бетта 22-ча дийнахьа кӀаьнка дакъа корадир, из хатар нийсеннаца моттигера 17 километр гаьна. ЗӀамига турпалхо тӀехьарча новкъа ваккха баьхкар тайп-тайпарча къа

мий эзараш бола нах. Хизара даьй фусаме уж боалабир юкъярча балано, иштта доаккхало.

Из дӀаволлача хана, шахьара урамаш дӀалаьцар селлара дукха нах болаш, цига таьзета хиннача 85 шу даьннаца дин викало тӀахьийхар mala нах, шоай къонгех Хизар аьнна цӀи тиллара, ший лоацача вахара хана иштта дукха нах гулбе денал хиннача турпалхочун сийна. Къонача гӀалгӀай турпалхочун Дербичанаькъан Хизара сийле дӀахо яхаш я, къамаш вӀашагӀтохаш. ГалгӀайчен Кулгалхочо лаьрхӀар цун цӀи малхаяккха, цӀаккха а йовргӀоацаш.

Бетташ даьнначул тӀехьагӀа, бакъдунен тӀа кхаьчача зӀамигаца Хизара сийна, Даькьасте дагалоаттама культуран, спортини кхетаченаш дӀахьош я, цо цхьана гулбу лоалаца ядача республикай викалаш, цунца хьагойташ дикал, денал, къахетам боарам боацаш хилар.

Магасе «Ишкол 21» налараш йийлла ди хургда

Баркинхой Мурад

Ардара бетта 1-ча дийнахьа налараш йийлла ди хургда таьрахьашца дувзаденнарий оаглонца, начлал дола говзанчаш арахецача «Ишкол 21». Цига хьабаьхка, хьехархой лекцеш йоацаш, таханарча кампуса дешара болх мишта оттабаь ба хьажа, иштта тоабашца длахьоча ловзарашка дакьа лаца йиш я мехкахой.

«Ишкол 21» деша отташ вола саг программированеца дувзаденнараш довзаш хила везац. Дешар мах бала безаш дац, 12 оаглонцара

шийна дикагIа хетар хьахаржа йиш я. Цу юкье да кибекхерамзленца, интерфейсий дизайнаца, хьакхеллача хьаькьалца, иштта кхьдарашца дувзаденнараш. 18 шерал дукхагIа даьннараш юхьанцара хоржама болх чакхбаьлча, шоай каьхаташ дIачудала, хьалхарча хоржама ловзара юкье дакьа лаца йиш йолаш хургба», - из хоам «Сердалога» бир мехкарча Паччахьалкхено.

ХIаьта 18 шерга кхачанзабараш из деррига гIулакх довзаш, дIахойодача хана ИТ - оаглонца шоаш малагIа никъ хержача дикагIа хургда кьоастадеш хургба. Цул совгIа,

цу гIулакха хьалхаеттара-ша Ишколагара совгIаташ кийчдаьд - кхетаче эггара кадайгIа хиннарашта,

хьалхарча хоржама ловзара юкье белгалбаьннарашта кхоачаргда уж.

Кердача Реданте 720 моттиг йола керда ишкол хьалъеш я

Оздой Ийса

ПалгIайчен МагIалбика кхален Кердача Реданте 720 дешархочоа лаьрхIа керда ишкол хьалъеш латт. Болх йиллача ханал хьалха чакхбоалаш ба. Цу юрта дешара моттигаш ца тоьаш хилар юстардаккха таро лу из хьалъяро. №24 йола ишкол кьаьна хиларах дIа а кьайла, еррига хало тIалаттар №5 йолча ишкола. 500 бера лаьрхIа йолча цу ишколе дешаш дар 1,2 эзар бер. Цох цкьа дийца Ийнадац бахархоша шоайла вIашагIкхийтгача, иштта кулгалхошца.

«2023 шера из кхоачашдара кьаьнега болабелар. ДIахо Кердача Реданте, Пхилектонгий-Юрта кхоь ишкол, Пажарий-Юрта, Галашка ишколаш хьалъяра хаттар эттар федеральни боараме. ПалгIайчера сенатор

хьожавача Илезанаькьан Ми-хаила тIадиллар цу даькь тIа де йиш яр Федераци Совете чакхдаккхар. Цун Председателя Матвиенко Валентина Ивановна хьаллацарах, йиь гIишло хьалъяра программа юкьеьлар. Керда ишколаш хьалъеш я, «Деррига дикагIдар берашта» яхача кьаман проекта чуйоагIаш. Из могаю Россе Президента. Юкьара дIалаьрхIаца йиь моттиг хьалъяро 1,6 эзар дешархо тIаэцаргва. Тахан Кердача Реданте болх дика длахьош ба. ГIишлошъяра Министерствонна тIадиллар укх шера цу балха цьха дакьа чакхдаккхара ахча хьалхагIа хьадалар. Нагахьа санна сихагIа из дIабахьа таро хуле, иштта длахьоргба», - язду ший телеграм-канала тIа ПалгIайчен кулгалхочо Келаматанаькьан Махьмуд-Иаьлас.

Республикан кулгалхочо керттерчарех лоархIаш я Кердача Реданте хьалъеш йола

ишкол - из сиха а тешаме а ееза. СихагIа хьалъеш хилар Iаткьаш хила йиш яц дикала. ПалгIайчен Iаьдало, моттигерча бахархошта из лоархIаме хилар кхета а деш, ший тIахьожаме юкьеийцад деррига гIишлошъяра балхаш.

Мехкадас баркал аьлар Федераци Совета Председателя Матвиенко Валентинайна, республикан проекташ хьаллаца-

рах. ХIанз вайцига керда йиь дешара моттиг хьалъеш я.

Техьарча хана даь даьнна балхаш дукха да. 2019 шера денз, ПалгIайче керда хьалъяьй 100 дешара моттиг - 49 ишкол, 51 берий беш, из бахьан долаш 8 эзар сага балха моттигаш хилар. Республика тешшаме дIахойодаш я, цу вахара лоархIамеча наькь тIа.

Алхастерча культуран болхлоша дешархошта наркотикий зуламах дийцар

ГIазданаькьан Ахьмад

Алхастерча юкьарча дешара ишколе-берий беша наркотикех хьадоала во довзийташ берашца кьамаьлдир моттигерча культуран Цен болхлоша. Из кхетаче длахьош хилара маIан дар, берашта наркотикаша деш дола зе мел доккха да довзийтар, уж воча хIамах лорабар.

«Берашца кьамаьлдеш вар кхетаче длахьош хинна ЗагIенаькьан Адам, цо дийцар вахаре ха дезача хIамаех лаьца, иштта белгалдир шоай унахцено лорае езилга, моллагIа ше лаьрхIа гIулакх дIадахьара хьаькьал дIакхоачаш хила безилга. Кьаьстта терко тIаяхийтар бокьонаш лораяра хаттара, дешархошта хьалхадаьккхар моллагIа дола наркоманеца дувзаденна зулам а, зIамига

волча хана денз, саг бектокхаме оттавеш, цун хургбола профессионални никъ дIакьовлаш долга. Цо иштта хьалхадаьккхар нийса вахар леладеш, дика дешаш, воча хIамах лоралуш хиларо сийрдача кхоаненга бодача наькь тIа вугаш хилар», - аьлар «Сердало» газетага Алхастерча культуран Цен кулгалхочо Боканаькьан За-ретхана.

Кхетаче чакхъьяьлар,

кхувш йоарIаца тIехьенга кхайкарал дарца, шоаш лорабар, шоай кортамукъале хиларах доаккхал дар, наркотикаш целаяр дийхар кьонача ноахалга.

Алхастерча культуран Цен балха тоабо цу тайпара хьехама болх каст-каста длахьу. Уж хьож воча хIамах лорабала, нийса вахар леладара дешархошта, кагирхошта новкъостал де.

Суде жоп лургда еннача ший сесага пенси хьаййдаьча маIаца сага

Оздой Ийса

ГIалгIайчен полице техка даьлар Вахара ганза ахча лечкьадарца дувзаденна гIулакх. Бехкевеш ва 55 шу даьнна моттигера вахархо, кастлуш цун гIулакха чаккхекергья суда, яхаш, дийцар «Сердало» газетага моттигерча МВД зарбан болх лелабераша.

«Тохкама болх дIахьочар яхачох, 2023 шера ардара бетта ший фусам-нана енначул тIехьагIа, из Iаьдалах кьайла а дихьа, цун телефона тIара банка приложени лелаеш хиннав из. Цу сага, енначул тIехьагIа а ший фусам-наьна карта тIа хьатIадоагIаш хинна заIапхо хиларах луш дола пенси ший карта тIа доаккхаш хиннад, цул тIехьагIа банкомате гIолла из Iо а даьккхе, ший гIулакхаш деш хиннад цу ахчах. 2023 шера ардара беттагара 2026 шера аьтинга беттага кхаччалца, цо ийцад 1,3 миллион совгIа ахча», - аьлар тхоца кьамаьлдэьчо.

Цу гIулакха тIехьа тIадам оттабергба хIанз суда. Из деррига гIулакх тахка дезаш да. Нагахьа санна из саг бехке волаш дале, цунна набахтен ха тохаргья.

Требуются
КОНТРОЛЕРЫ ТУРНИКЕТОВ
для работы в Москве и Подмосковье
(мужчины и женщины)

- Прием по ТК РФ.
- График работы - любой.
- Бесплатное проживание.
- З/п до 118 000 р. до вычета налогов.
- Ежемесячно выплачивается денежная премия.
- Возможно трудоустройство инспектором по транспортной безопасности с з/п до 187 000 р.

Тел. 8-925-081-91-65

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Утерянный диплом, выданный ГБПОУ «Северо-Кавказский топливно-энергетический колледж им. Т. К. Цурова» на имя Бацаевой Мадины Вахаевны, считать недействительным.

сердало

Учредитель:
Государственное автономное учреждение
«Издательский дом
«Сердало»

Главный редактор:
Х.А.Курскиева

Адрес редакции и издателя:
Республика Ингушетия,
386101, г. Назрань,
Тер. Центральный округ
пр. И.Базоркина, 60.
Тел.: 8 (8734) 77-11-84
Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована
Управлением Роскомнадзора
по Республике Ингушетия.
Рег. номер ПИ № ТУ 06-00033
от 16 декабря 2024 г.
E-mail: serdalo@yandex.ru
Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены
в компьютерном центре
ГАУ «Издательский дом «Сердало».

Время подписания номера
по графику в печать:
30 сентября 2026 г.
Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не
совпадать с позицией редакции.
При перепечатке
ссылка на газету обязательна.
Письма, рукописи, фотографии,
рисунки не рецензируются и не
возвращаются.
Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диапозитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ № Тираж: 2000 экз.

«Къаман кросс - 2026» яха адарах Ерригача Россе болам хилар вай мехка

Баркинхой Мурад

«Къаман кросс» яха Ерригача Россе спортацара цай дахьош хилар вай мехка. Шоай вахар кадай болаш дадахьа ловш бола дукха нах гулбенна моттиг хилар цох. Царна юкье бар вузашкара студенташ, дешархой, цхьацца моттигашкара болх-

лой, спортаца бувзам лела-беча дезалера нах. Берригаш тайп-тайпарча ханашка кхача хилар теркалдеш, кийчо яьяр цига. Ялх шерал дукхагIа даьнна, зIамига, боккха нах бар бовда арабаьннараш. Ах километрага кхоачаш бовдаш бар эггара зIамагIбараш, хIаьта боккхагIбарашта кхо километр доазув кьоастадаь-

дар.

«Котбаьннараш белгалбеш дIадийрзар массане дог ура-оттадеш хинна из гIулакх. Россе спорта гIулакхех йолча Министерствон Кубкаш елар боккхагIа болча белгалбаьннараш, иштта майдилгаш, дипломаш тийлар. СовгIаташ дIадийкьар вар спорта

гIулакхех йолча Министерствон кулгалхочун гIонча вола Султиганаькъан ТIахIир, иштта Йовлой Берда цIерах йолча «Магас» оалача спорта цIен кулгалхо Тимаркьанаькъан Джамбулат, мехкарча яйгача атлетиках йолча Федераце президент Манкенаькъан Рая», - «Сердало» из хоам бера мехкарча цу оагIонцарча министерствера.

Ерригача Россе боаржабь, берригаш цхьана арабаьнна бовдаш бола болам, укх шера Россе къамаш цхьанкхетара Шера хетабаь ба. Боккхача мехкара адам цхьана, барт, бувзам лорабеш долга хьагойтар цу гIулакхо. Калининградера Гаьнарча Малхбоаленга кхаччалца - Россе 85 миинге хьаллаьцар из гIулакх.

Паратхэквондох йолча Brazil Open яхьера дото майдилг яхьаш цIавера ЯхьяевгIар Билал

ГIазданаькъан Ахьмад

Бразилерча шахьаре Лондрине дIайихьача (дегIа маьженаш лертгIа болх беш йоацарашта лаьрхIаца) тхэквондох йолча Brazil Open ВТФ-ПОДА турнирера Рос-сийски сборнена дото майдилг яхьаш цIенах кхийтар вай мехкахо ЯхьяевгIар Билал.

«Сердало» цу оагIонцарча Министерствера кхачача хоамах, 80 кг дозал дарашта юкье (класс К 44) белгалваьнна вай мехкахо. Юхьанца денз, ше лакха говзал йола спортсмен волга дIагойта аьттув баьлар цун. Бразилерча паратхэквондистел котваьлар из цу яхьашка.

Дошо майдилгага кхача Россерча спортсмена-ца гIорта везаш вар Билал цу дийнахьа, бакьда цун дегIа хьал дика ца хиларех, дIахо кхы а лата оттар цун унахцIенон зе деш хилар кхераш, из кхова лаьрхIар тренераша. Дунен яхьашка Билал дикка белгалваьннарг лаьрхIар цига. Дото майдилг яккхарал совгIа, лерхIама баллаш хилар цун. Из дикка наькадаргда цунна 2028-ча шера Лос-Анджелесе дIадахьа лерхIаца Паралимпийски ловзарашка.

ГIалгIайчен спортсменаша Ерригроссийски тIема говзала ловзарашка майдилгаш яьхар

Оздой Ийса

ГIалгIайчен каратисташа дика толамаш даьхар Ерригроссийски тIема говзала ловзарашка, цига цар яьхар дошо, дото майдилгаш. Спорта кхетаче - XIII яха Ерригроссийски ондаргий тIема говзала ловзараш дIахьош дар «Витязь» спортини даькъ тIа, Витязево курорта юрта. Укх шерара турнир йоккха хилар, цо чулаьцар 5000 совгIа атлет. Уж бар Россе 60 моттигера баьхка спортсменаш, 22 спортини тайпах совгIаташ даьхар цига.

«ЧIоагIагIа бола спортсмена-наш гулбеннаца яхьашка ГIалгIайчен тоабо массайолча

кепара каратэх говзал гойташ, шоаш дика кийчо яь хилара тешал дир. Лакхарча коталон моттиге эттар Пхыленаькъан Мухьмад. Из тешшаме котваьлар, 80 кг дозал долаш, 16-17 шу даьннарел. Республикана цхьаькха майдилг ера Шовланаькъан Илез. Цо яккхар 14-15 шу даьннарашта юкье кхоалагIа моттиг, 54 кг дозал долаш», - аьлар «Сердало» газетага ГIалгIайчен спорта Министерстве.

Кьонача чемпионий толамашта тIехьа цар хьехамчий боккха кьаьхегам латт. Из толам баккха таро хилар цу яхьашка начIал дола тренераш хиларах - Шовланаькъан Iаддал-Iазит, Иленаькъан Илез.

ГIалгIай каратисташа кхо майдилг яьккхар, массе тайпарча каратэх йолча Россе Кубке

Оздой Ийса

Краснодарски края Витязево оалача юрта массе кепара каратэх йола мехка Кубок яккхара яхьаш дIайихьар. Йоккхача яхьашка гулвелар чIоагIагIа вола 220 спортсмен, уж бар Россе 36 моттигера. ГIалгIайчен викалаша гойтар лакха кийчо, цар кхоь совгIат даьккхар - шигь дото, цаI борза.

ГIалгIайчен спорта Министерствон зарбан болх лелабераша ма аллара, беррига майдилгаш яьхараш дика чакхбаьлар «лоравалара хьал» яхача даькьах. Яхьа дикагIа бола спортсменаш хилар Йовлой Михаил, 68 кг дозал дарашта юкье; Гарданаькъан Iусманах (64 кг). КхоалагIа моттиг яккхар Котанаькъан Мухьмад-Мубарака, цун борза совгIат делар (68 кг). Уж кийчбаьр вар Шовхаланаькъан Iаддал-Iазит.

«Сердало»

газетага